

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้าง
การเรียนรู้รอบด้าน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน:
กรณีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

The Effectiveness of Self-Directing Learning for Holistic Practice of
Nursing Student: Case study from Community Nursing Practicum Subject,
Faculty of Nursing , Huachiew Chalearmprakiet University

กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม

วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย

หทัยชนก บัวเจริญ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง	ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน: กรณีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้วิจัย	กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และหทัยชนก บัวเจริญ
สถาบัน	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีที่พิมพ์	2559
สถานที่พิมพ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
แหล่งที่เก็บรายงานฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน้างานวิจัย	87 หน้า
คำสำคัญ	การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง การเรียนรู้รอบด้าน การพยาบาลอนามัยชุมชน
ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดซ้ำนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 78 คน กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษาชั้นปีเดียวกัน 113 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง 4 แผน ๆ ละ 1 สัปดาห์ คือ (1) การประเมินชุมชน (2) การวินิจฉัยปัญหาชุมชน (3) การวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน (4) การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชนและแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และความเชื่อมั่น α -Coefficient ทั้งฉบับเท่ากับ 0.954 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทีและ Paired t-test

ผลวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94.8, 92.9) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 76.4, 73.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 53.9, 52.2) รับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 60.2, 56.6) รับรู้ความสามารถตนเองในการฝึกปฏิบัติวิชานี้โดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73, 3.74) รับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติวิชานี้โดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย

3.88, 3.96) ทั้งลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถตนเองและการรับรู้สมรรถนะตนเองก่อนฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

หลังจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองพบว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ของกลุ่มควบคุม (\bar{x} 8.41) สูงกว่ากลุ่มทดลอง (\bar{x} 7.96) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 การรับรู้ความสามารถและการรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติของกลุ่มควบคุม (\bar{x} 4.16, 4.23) สูงกว่ากลุ่มทดลอง (\bar{x} 4.05, 4.14) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.60, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.96, $p = 0.005$) การรับรู้ความสามารถ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74, $p = 0.000$) และการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74, $p = 0.000$) ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนใช้การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดวิธีเรียนแบบนำตนเองในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมและวิธีวัดประเมินผลในทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน รวมทั้งกำหนดเป็นสมรรถนะขั้นปีของนักศึกษาที่แสดงถึงการใช้ความรู้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง

Research Title	The Effectiveness of Self-Directing Learning for Holistic Practice of Nursing Student: Case study from Community Nursing Practicum Subject, Faculty of Nursing, Huachiewchalearmprakiet University
Researchers	Kamontip Khungtumneum Vanida Durongrtitichai and Hathaichanok Buajaroen
Institution	Huachiew Chalermprakiet University
Year of Publication	2016
Publisher	Huachiew Chalermprakiet University
Sources	Huachiew Chalermprakiet University
No. of Pages	87 Pages
Keywords	Self-directing learning Holistic practice Community nursing
Copyright	Huachiew Chalermprakiet University

ABSTRACT

The objectives of two group experimental research were to study the effectiveness of self-directing learning for holistic practice of nursing student in Community Nursing Practicum Subject to 1) perception in applying knowledge to practice 2) perception their capabilities 3) perception their self-efficacy. 78 nursing students were in experimental group and 113 nursing students were in control group. The questionnaire were self-directing learning program and questionnaire which validated by experts. The self-directing learning program was employed each week: 1) community assessment, 2) community diagnosis, 3) planning and implementing community development program, and 4) program evaluation. The questionnaire was employed (α - Coefficient 0.954). The research data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and paired t-test.

The results showed that most of the experiment and control group were female (94.8%, 92.9%), age 22-23 (76.4%, 73.4%) G.P.A. 2.50 - 3.00 (53.9%, 52.2%). Most of them perceived their capabilities in applying

knowledge to practice in Community Nursing Practicum Subject at score 7-8 (60.2%, 56.6%), perceived their capabilities in practice in high level (\bar{x} 3.73, 3.74), perceived their efficacy in practice in high level (\bar{x} 3.88, 3.96). Personal characteristics, perceived capabilities, and perceived self-efficacy of both experimental and control group before applying knowledge to practice were not significantly different.

After applying knowledge to practice, the control group had mean of perception in their capabilities related to applying knowledge significantly higher than experimental group (\bar{x} 8.41, 7.96) ($p = .001$), mean of perception in their capabilities in practicum and their self-efficacy non-significantly (\bar{x} 4.16, 4.23) higher than experimental (\bar{x} 4.05, 4.14). The mean of perception in applying knowledge (\bar{x} before 7.60, (\bar{x} after 7.96, $p = 0.005$), perceived capability in practice (\bar{x} before 4.05, \bar{x} after 3.74, $p = 0.000$), and perceived self-efficacy in practice (\bar{x} before 4.05, \bar{x} after 3.74, $p = 0.000$) of experimental group statistic significantly higher than control group.

The research suggestions were self-directing learning for holistic practice should assign in expected learning outcome, learning activities, and evaluation activities in learning skill domains of Community Nursing Practicum Subject. Also, self-directing learning efficacy should be determined in each year of nursing student to convey the knowledge could be applying to practice efficiently.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะความกรุณาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่สนับสนุนทุนวิจัยและขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพักษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ กสิผล และ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความถูกต้องทั้งทางด้านภาษา และด้านเนื้อหา รวมทั้งให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2555 ที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่เกื้อหนุนจากการทำวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดแต่คณะพยาบาลศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามตัวแปร	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับอุดมศึกษา	7
การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน ในระดับอุดมศึกษา	14
การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดการศึกษา	42
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	44
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
	45
	46
บทที่ 4	47
ผลการวิจัย	47
ลักษณะส่วนบุคคล	47
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติ	48
การพยาบาลอนามัยชุมชน	
การรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย	49
ชุมชน	
การรับรู้สมรรถนะตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	51
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถการนำความรู้ทฤษฎี	57
ไปใช้หลังการเรียนวิชาปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชน	
ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการ	
พยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างนักศึกษาที่เรียนแบบนำตนเอง	
กับนักศึกษาที่เรียนตามปกติ	
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้	66
ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถและสมรรถนะ	
ด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนเปรียบเทียบก่อนและหลัง	
การใช้การเรียนแบบนำตนเอง	
บทที่ 5	68
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	80
ก แบบสอบถาม	81
ข ประวัติย่อผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	48
2	แสดงร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	49
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	50
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนการฝึกปฏิบัติ	52
5	แสดงร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	57
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลังฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	58
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้สมรรถนะ ของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลังฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	61
8	แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของ กลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการ ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	66
9	แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของ กลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	66
10	แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของ กลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	67

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 มีความส่วนหนึ่งกำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553. 2553: 8) ในระดับอุดมศึกษาได้มีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่าจะต้องเป็นผู้รอบรู้ในวิชาการที่ศึกษาอย่างเพียงพอ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองและประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรมในการดำรงชีวิต เป็นผู้มีความคิดกว้างไกล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555)

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้เรียนต้องปรับบทบาทจากผู้รับมาเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ต้องคิดเอง ทำเอง ปรับปรุงเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต ในสิ่งที่ตนเองสนใจ และต้องการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้กับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ นักวิชาการด้านการศึกษายังมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีควรเกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต (A Life Long Learning) แม้ว่าผู้เรียนจะจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพราะข้อมูลข่าวสารมีปริมาณมากและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนในปัจจุบันต้องมีความสามารถในการจัดการกับตนเอง (Self-Managing People) และต้องมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) เพื่อใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จึงจะนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศชาติ (Eder, Eichelberger & Friedrich. 2010)

การพัฒนานักศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงต้องอาศัยการออกแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสม ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้แก่นักศึกษาได้ (เลิศชาย ปานมุข. 2553) เนื่องจากเน้นตามความสนใจ ความสามารถและความต้องการของผู้เรียนบนการผสมผสานเนื้อหาวิชาที่เรียนในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดและนำความคิดรวบรวมไปสร้างความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

การจัดการศึกษาของหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาได้ตอบสนองนโยบายดังกล่าว ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบ การเรียนการสอนหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบให้สืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา แบบ สร้างแผนผังความคิด แบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถาม แบบใช้การตัดสินใจโดยใช้เทคนิคการสอน รายบุคคล การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี การเน้นประสบการณ์ การสร้างความร่วมมือ และแบบ บูรณาการ (Felder & Brent. 2009) รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยยืนยันถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้มากมาย เช่น อภิกัญ เลิศวาสนา (2552) ใช้การเรียน การสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้พบว่าผู้เรียนมีผลการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกคน ผู้เรียนมีคุณสมบัติด้านการตัดสินใจและปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน มีการพัฒนาที่ดีขึ้น ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัยเรื่องการทำงานให้ทันตามกำหนดเวลา และยอมรับผลการกระทำ ที่เกิดจากการพัฒนาตนเอง มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน มีความตื่นตัวและมีความสุข ในการเรียน สนุกกับการเรียน เรียนรู้อย่างสนุกสนานและเห็นคุณค่าจากการพัฒนาตนเอง ชวนีย์ พงศาพิชญ์ และคณะ (2551) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบ บูรณาการกรณีศึกษาวิชามนุษย์สัมพันธ์พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน การสอนแบบบูรณาการโดยรวมอยู่ในระดับสูงและมีความพึงพอใจด้านต่างๆ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจด้านรูปแบบกิจกรรมบูรณาการสูงสุด

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้รองรับทั้ง ด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีความรู้ และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ทางวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทักษะทางปัญญา มีความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและที่สำคัญ คือ ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพที่จะต้องปฏิบัติทักษะ การพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล (ราชกิจจานุเบกษา. 2553) และการที่นักศึกษาจะบรรลุมาตรฐานเหล่านี้ได้นั้น การเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษา เป็นศูนย์กลางที่สามารถที่จะคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยตนเองหรือการนำตนเองนับว่าเป็นวิธีการหนึ่ง ที่มีประสิทธิภาพเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาพยาบาลผสมผสานความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้มากขึ้น และช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ได้มากขึ้น

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาอย่างต่อเนื่องในทุกรายวิชาและทุกชั้นปีเพื่อผลักดันและคงซึ่งไว้ซึ่ง ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นรายวิชาหนึ่งในชั้นปีที่ 4 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้โดยเฉพาะ

การมุ่งให้นักศึกษามีสมรรถนะของการนำตนเอง เนื่องจากรายวิชานี้กำหนดให้นักศึกษาเรียนเนื้อหา ทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนทั้งหมดก่อนแล้วจึงฝึกภาคปฏิบัติ อีกทั้งเน้นให้นักศึกษาผสมผสาน ความรู้ทฤษฎีและการปฏิบัติลักษณะต่าง ๆ ที่เรียนมาทั้งหมดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่สูงขึ้น เพื่อตั้งศักยภาพในการจัดการความเจ็บป่วยกับผู้ป่วยมาขยายขอบเขตความสามารถไปยัง การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและการฟื้นฟูสุขภาพให้แก่ผู้ใช้บริการทั้งที่เจ็บป่วย เสี่ยงและ มีสุขภาพดีระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มและชุมชน ดังนั้น การวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ดี ตั้งแต่การกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ การวางกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาทบทวน ความรู้เดิม แสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน สรุปและจัดระเบียบความรู้ แสดงผลงาน และ ประยุกต์ใช้ความรู้ เหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษามีสมรรถนะของการนำตนเองเพิ่มมากขึ้นได้

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านของรายวิชาปฏิบัติการการ พยาบาลอนามัยชุมชน นำมาซึ่งการส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษา การพัฒนา ศักยภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้ สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนใช้การจัดการเรียนการสอนแบบนำ ตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้ รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎี ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ นำตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้

สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการปกติ

2. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนำตนเอง

4. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาความสามารถของนักศึกษาในการนำตนเองจากความรู้ที่ในวิชาทฤษฎี คือปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

5. นิยามตัวแปร

1. นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกคนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ในปีการศึกษา 2555

2. รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หมายถึง วิชาปฏิบัติในหมวดวิชาชีพของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กำหนดให้นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลชุมชน ในการพัฒนาสุขภาพบุคคลครอบครัว ชุมชน กลุ่มวัยเรียนและกลุ่มวัยทำงาน โดยใช้กระบวนการพยาบาล กลวิธี และนวัตกรรมทางสาธารณสุขโดยคำนึงถึงสิทธิ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม กฎหมาย และจริยธรรม

3. การเรียนรู้รอบด้าน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือมีประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมแล้วส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุกระบวนการเรียนรู้ที่พึงปรารถนาทั้งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เฉพาะด้าน (กระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางการปฏิบัติ กระบวนการทางความรู้สึก) (Thomas. 2004: 7) การศึกษาครั้งนี้วัดการเรียนรู้รอบด้านใน 3 ประเด็น คือ ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน และการใช้สมรรถนะตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน แต่ละประเด็นมีนิยามปฏิบัติการ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงระดับพฤติกรรมที่ทำให้เห็นการใช้ความรู้จากรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ตามที่กำหนดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยวัดจากการให้ผู้เรียนประเมินตนเองตั้งแต่คะแนน 1 (น้อยที่สุด) ไปจนถึงคะแนน 10 (มากที่สุด)

3.2 ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงระดับพฤติกรรมที่ทำให้เห็นทักษะปฏิบัติการพยาบาลตามที่กำหนดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน วัดจากข้อคำถามเชิงบวกแบบลิเกิร์ตสเกล 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

3.3 การใช้สมรรถนะตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หมายถึง การที่ผู้เรียนตัดสินความสามารถของตนเองในด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนว่าบรรลุความสามารถในเชิงปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ วัดจากข้อคำถามเชิงบวกแบบลิเกิร์ตสเกล 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ

4. การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน หมายถึง การจัดการกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ เกิดทักษะหรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สิ่งต่อไปนี้

4.1 การกำหนดแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง ประกอบด้วย
1) การทบทวนความรู้เดิม 2) การให้แสวงหาความรู้ใหม่ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองในขั้นตอนการประเมินชุมชน

4.3 การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองในขั้นตอนการวินิจฉัยปัญหาของชุมชน

4.4 การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองในขั้นตอนการวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน

4.5 การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองในขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านของรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลอนามัยชุมชน

2. เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง
ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2 กลุ่มวัดซ้ำสองครั้ง (Two Group pretest-posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนใช้การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านและ 2) ศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับอุดมศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านในระดับอุดมศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและรายวิชาปฏิบัติการ
4. พยาบาลอนามัยชุมชนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการศึกษา

1. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักทั่วไป กล่าวคือทำให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจหรือเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงมากที่สุดในการบวนการเรียนการสอน สร้างให้บุคคลมีคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) พัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคลให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ที่ได้จากการกระทำ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เสนอทางเลือกให้ผู้เรียน โดยเนื้อหาสาระจะต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในเนื้อหาวิชาและรวมเนื้อหาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีความหมายยึดหยุ่นและสมดุล (ทักษิณา เครือหงส์. 2551)

1.1 ความหมาย

การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมหลากหลายประกอบกัน ไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบ วิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น (ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. 2545: 10 -11)

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ว่าหมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

ศูนย์แห่งชาติสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการสอน (National Center for Research on Teacher Learning. 1999) ให้ความหมายว่าเป็นแบบจำลองการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการเรียนของตนเอง กำหนดและใช้วิธีการเรียนที่ตนเองสนใจ มีแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก การเรียนรู้แปรผันตามลักษณะผู้เรียนรายบุคคลมากกว่าที่จะใช้วิธีการเดียวกัน การเรียนรู้ลักษณะนี้ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ว่าตนเองควรเรียนอย่างไร เช่น การแก้ปัญหา (Problem solving) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การสะท้อนคิดตนเอง (Reflective thinking) เป็นต้น

ทิตินา แคมมณี (2557 : 120) ให้ความหมายว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้

พเยาว์ ยินดีสุข และพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2553 : 21) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่าง

กระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

วชิราพร อัจฉริยโกศล (2548) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการสำรวจสิ่งที่ศึกษาในด้านที่สนใจ ผลักดันให้หาคำตอบ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเข้าใจจากผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ซึ่งก็คือผู้สอนนั่นเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบทั้งตัวบุคคล รวมทั้งสติปัญญา ความคิด และความรู้สึก

Rickinson, M., Lundholm, C., & Hopwood, N. (2010) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่กระตือรือร้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

โดยสรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การสอนที่ผู้สอนต้องมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรงเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายการเรียนและแนวทางการทำงานให้สำเร็จขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนต้องสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

1.2 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ เน้นให้ผู้เรียนได้เห็นประโยชน์ของสังคม เรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน ฝึกฝนให้รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระและมีความรับผิดชอบ โดยมีผู้สอนเป็นเพียงผู้กระตุ้น ยั่วเย้า ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ยึดหลักให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มุ่งส่งเสริมที่จะพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพด้วยการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แนวคิดสำคัญ คือ ผู้สอนต้องรู้จักการจัดประสบการณ์โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิดค้น สร้างและลงมือปฏิบัติจริงเพื่อได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สรุปความคิด ความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ความสุขและนำความรู้ไปใช้ได้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์ประกอบสำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนรู้ที่มีความสุข อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์

ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่ง คือ “เรียนด้วยสมองและสองมือ” เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตามและได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือ การแก้ปัญหา ความมีเหตุผล

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกสถานศึกษาทั้งที่เป็นเอกสาร วัสดุ สถานที่ สถานประกอบการ บุคคลซึ่งประกอบด้วย เพื่อน กลุ่มเพื่อน วิทยากร หรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ทุกคนเรียนรู้ได้และเป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าถนัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนจะได้รับการฝึกด้านการจัดการแล้วยังฝึกด้านสมาธิ ความมีวินัยในตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น

1.3 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีพื้นฐานความเชื่อว่าการจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคนตามความแตกต่างในความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญาและการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน แก่นแท้ของการเรียนจะต้องเปลี่ยนจากการยัดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ซึ่งมีสาระสำคัญ 2 ประการคือ การจัดการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่แต่ละคนจะมีและเป็นที่พึงประสงค์ที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ (หวน พินรุพันธ์. 2551: Online, Noorriati Din et al. 2016)

1) ความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งด้านความเข้าใจผู้เรียน ภูมิหลังของผู้เรียน

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด การจัดกิจกรรมต้องน่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย มีการสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และมีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

3) เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หมายความว่าให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริงสามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการและสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีเทคโนโลยีต่าง ๆ ช่วยเสริมการเรียนรู้ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ คอมพิวเตอร์ในการช่วยสืบค้น เป็นต้น

4) เป็นการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ คือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างเหมาะสม ไม่เน้นจดจำเพียงเนื้อหา

5) เน้นการประเมินตนเอง โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมผลงานช่วย

6) ผู้สอนต้องมีทักษะในการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

7) เน้นรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล รูปแบบการจัดควรท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้ การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิค วิธีการ

ทิสนา แคมมณี (2541) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูล ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ กิจกรรมจึงควรให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองให้เคลื่อนไหว แต่ต้องไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

3. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) โดยมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) กิจกรรมควรส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนเพราะจะช่วยทำให้การเรียนรู้เกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งอาจเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่น ๆ ที่ปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญาและสังคมทุกครั้งที่คุณสอนให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึก เช่น อาจพอใจไม่พอใจ หรือเฉย ๆ

1.4 กระบวนการเรียนรู้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมทั่วไป ดังนี้ (ทิตินา แชมมณี, 2541)

1) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้บทบาทของผู้สอน คือ ผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียนผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ปัจจัยสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยได้แก่ เนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนจะได้รับความสุขสานจากการเรียนหากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4) สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธภาพในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5) ผู้สอนคือผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสิ่งที่สำคัญ

ที่สุดคือความเต็มใจของผู้สอนที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ผู้สอนจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้เจตคติและการฝึกฝนโดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ได

6) ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่บวกที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่บวกที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้นสามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็นมีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน เช่นคุณลักษณะด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติและด้านอารมณ์ ความรู้สึก

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ทิตินา แชมณี, พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และชนาธิป พรกุล (2545 : 89) กล่าวว่าการศึกษาที่ผู้สอนจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้สำเร็จ ผู้สอนต้องมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ความสนใจและความถนัดและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน
2. บูรณาการการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงได้
3. เลือกวิธีสอน เทคนิคการสอนและกิจกรรมหลากหลายได้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบท
4. รู้จักวิธีวัดผลที่หลากหลายวัดผลทั้งด้านกระบวนการ ด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติ

ด้านผลผลิตซึ่งอาจเป็นความรู้และชิ้นงาน รู้และใช้เทคนิค Portfolio เป็นต้น

5. รู้จักสร้างบรรยากาศทั้งทางด้านกายภาพและทางจิตใจ ดังนี้

ผู้สอน: ยิ้มแย้มกระตือรือร้นถามคำถามเปิดโอกาสท้าทายวิเคราะห์ เอาใจใส่ดูแลแต่งตัวเรียบร้อยแสดงความเป็นมิตรเน้นกระบวนการ

ผู้เรียน: แจ่มใสกระปรี้กระเปร่าคิดและตอบคำถามคิดอิสระกระตือรือร้นร่วมอภิปรายมีระเบียบวินัยเคารพผู้สอนสุขและอบอุ่นใจคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

1.6 เทคนิคจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ทิตินา แชมณี, พิมพันธ์ เดชะคุปต์และชนาธิป พรกุล. 2545: 89)

เทคนิคจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญมี 3 ประเด็น คือ

1. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง

เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยกิจกรรมต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ผู้สอนมีหน้าที่จัดเตรียมสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ให้นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง แต่ต้องจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงแนะนำทาง

ที่จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนควรสังเกตการณ์ด้วยเพื่ออำนวยความสะดวกและนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับคนอื่น

เป็นการจัดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน (Cooperative Learning) โดยผู้สอนต้องกำกับดูแลให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีบทบาทในการทำงาน อาจแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน กำหนดให้สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จร่วมกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวกแบบเผชิญหน้ากัน มีโอกาสรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเอง

3. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้จากการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องแก้ปัญหา และนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้หรือให้ผู้เรียนแสดงความรู้ที่ได้ออกมาในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความสามารถเฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนมีแตกต่างกัน เช่น ให้อาสาสมัครแสดงรายละเอียดสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่าน หลังจากให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการสอนของผู้สอนแล้ว ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำอีกครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญให้จัดนิทรรศการ และการสอนโดยใช้โครงงาน โดยผู้สอนกำกับควบคุมให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผน และร่วมกันสรุปผลงาน ซึ่งทำให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เลือกและแสดงความสามารถที่ตนเองถนัดจนงานบรรลุเป้าหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีหลากหลายวิธี เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ การสอนแบบโครงสร้างความรู้ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบถามตอบ การสอนด้วยรูปแบบชิปปา การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบผู้เรียนนำตนเอง เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะการสอนแบบผู้เรียนนำตนเอง เนื่องจากเป็นวิธีการที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านในระดับอุดมศึกษา

แนวโน้มการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องเน้นให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่การใช้ความรู้เฉพาะกับการเรียน เพิ่มขีดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ สามารถสร้างคำถามพร้อมกับค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยมีรูปแบบการดำเนินการ 4 รูปแบบคือ (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. 2558)

1. การใช้กลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน การคิดวางแผน การพัฒนาทักษะและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ (Collaborative learning) เป็นการสอนหรือเรียนโดยให้ผู้เรียนร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาทำงานให้สำเร็จครบถ้วนหรือสร้างผลงาน ได้แก่ การอภิปรายถกเถียง เสนอแนะและทำงานเต็มทีกับเอกสารวัสดุอุปกรณ์ประกอบของรายวิชา

3. การเรียนรู้แบบเปิด คือการให้ความรู้ทางไกล การให้ความรู้ที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียม สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ผู้สอนให้ข้อมูลน้อยลงแต่กระตุ้นให้ผู้เรียนสื่อสารกับผู้เรียนและเอกสาร วัสดุการสอนมากขึ้น จุดศูนย์กลางอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่การสอนของผู้สอนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจโดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนเองและผลงานกลุ่ม

4. การพัฒนาการเรียนและการสอนโดยประยุกต์วิธีการสอนแบบต่าง ๆ คิดวิธีการสอนที่ทันสมัย มีนวัตกรรมตลอดจนการดำเนินงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและทางไกล (flexible and distance learning) การสอนเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาการสอนเชิงวิจัย การสอนผ่านเครือข่าย เวิลด์ไวด์เว็บ เป็นต้น

กลยุทธ์การสอนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องเน้นให้ผู้เรียนนำตนเอง ปลูกฝังและพัฒนาทักษะทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้านภาษาและด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านเทคโนโลยี และด้านเครือข่ายปลูกฝังและพัฒนาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) การแก้ปัญหา (Problem solving) ปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ พัฒนาทักษะการคัดเลือกข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชาผู้สอนควรลดการบรรยาย แต่ทำหน้าที่สนับสนุนชี้แนะให้ผู้เรียนประเมินผลการสอนในเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนวิธีการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนวิธีการสอนหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาวิชาและระดับผู้เรียนโดยมุ่งให้คิดวิเคราะห์ ใช้วิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนทักษะในการกลั่นกรองหรือย่อยข้อความที่ได้จากการเรียนรู้ ใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต การจัดการสอนกึ่งมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (cyber university / home university)

2.1 การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน (Self – directed learning)

การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมนุษย์นิยมซึ่งเชื่อเรื่องความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเองของบุคคลที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง สามารถกำหนดทางเลือกของตนเองมีศักยภาพและพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัดมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจึงมุ่งสร้างให้ผู้เรียนรู้รอบด้าน โดยรับผิดชอบวางแผน ปฏิบัติและประเมินผล ความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง

โนวเลส (Knowles. 1975) กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัย ความต้องการเรียนรู้การวางเป้าหมายและแผนการเรียนอย่างมีระบบ การแสวงหาแหล่งทรัพยากรเลือกและนำมาประยุกต์เป็นกลวิธีในการเรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนโดยจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม สอดคล้องกับที่สเคเจอร์ (Skager. 1978) กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนความสะดวก ในการวางแผนการปฏิบัติและการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคล และในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนที่ร่วมมือกัน

ส่วนวิภาวรรณ สุขสถิตย์ (2550: 27) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นวิธีการเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองอย่างตั้งใจและกระตือรือร้น ผู้เรียนเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียน วางแผนการเรียนด้วยตัวเอง เป็นผู้จัดแบ่งเนื้อหาที่จะเรียน จัดเวลาที่ใช้ในการเรียน ออกแบบวิธีการ และจัดกิจกรรมการเรียนของตนเอง มีความรู้ และเข้าใจวิธีการที่จะประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของตนว่าขณะนี้ ได้ดำเนินการมาจนถึงระดับใด ควรต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด เป็นต้น

ฮีมสตาร์ (Hiemstra. 1994: 5394 – 5395) อธิบายว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการสอนแบบให้ผู้เรียนนำตนเองเป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองตั้งเป้าหมายในการเรียน แสวงหาผู้สนับสนุน แหล่งความรู้สื่อการศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยเริ่มจากความตั้งใจที่อยากจะเรียนรู้อันเกิดจากแรงขับภายในที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายวิธีการเรียนรู้ การเลือกแหล่งข้อมูลที่จะศึกษารวมทั้งการวัดและประเมินผลด้วยตนเอง

นัตดา อังสุวาทย์ (2550: 15) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้ เช่น การค้นคว้าเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ การพบปะบุคคล การกำหนดแผนการเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง มีความเป็นอิสระโดย อาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น และทำให้ผู้เรียนถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่ง

เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2552: 6-7) การเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง เกิดขึ้นจากการเริ่มต้นของผู้เรียนเองเป็นสำคัญ (Learner's Initiative) โดยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการนำตนเอง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. การบริหาร จัดการด้วยตนเอง โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย การเรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง วางแผนการเรียน เรียนตามแผนที่วางไว้ และประเมิน ผลการเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. การตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียน เป็นผู้กำหนดว่าต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องใด ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

3. การควบคุมตนเองในการเรียนรู้ให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ

ดังนั้น การเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการสิ่งที่จะเรียน มีวิธีการเลือกและแสวงหาความรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการเรียน การวางแผนการเรียน การค้นหาและเลือกแหล่งการเรียนรู้ ทั้งบุคคลและวิทยากร สื่อต่าง ๆ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการตัดสินใจ และสามารถประเมินผล การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการจัดการเรียนด้วยตนเอง โดยอาจได้รับความช่วยเหลือแนะนำและสนับสนุนจากผู้อื่น เช่น เพื่อนหรือครู

จากความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเองจะเห็นได้ว่าช่วยสร้างการเรียนรู้รอบด้านเป็นกระบวนการศึกษาของบุคคลโดยเริ่มจากความต้องการการเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการเรียนรู้อารยะบุแหล่งทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการเรียนรู้ภายใต้การวัดและการประเมินผลตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องการเรียนรู้แบบนำตนเองอาศัยหลักการของทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) โดยถือว่าผู้เรียนต้องมีความต้องการเป็นตัวของตัวเองและในขณะเดียวกันก็ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าเป็นตัวของตัวเองด้วยฉะนั้นผู้สอนไม่ควรนำความคิดของตนไปจำกัดผู้เรียนแต่ควรส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มาจากตัวของผู้เรียนเองโดยจะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองและยังส่งผลไปยังกระบวนการเรียนที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Life-long process) โดยที่ผู้สอนจะต้องช่วยสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนตามแนวคิดของตนเองเป็นผู้ใหญ่สมบูรณ์ทุกด้าน

ตามทฤษฎีดังกล่าวผู้เรียนจะมีความรู้สึกรักอยากเรียนเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก ความพร้อม มีเป้าหมายในการเรียนของตนเอง ยอมรับที่จะมีความรับผิดชอบต่อเรียนวางแผนการเรียนของตนเองและปฏิบัติในการเรียนรวมทั้งแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของตนอย่างไรก็ตาม การที่ผู้ที่ศึกษาด้วยตนเองจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นกับองค์ประกอบการเรียนการสอนที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กันคือผู้สอนเนื้อหาและผู้เรียนผ่านสื่อ

ที่ถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์โดยผู้สอนบทบาทการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตัวผู้เรียนเองที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนแบบนำตนเอง ได้แก่ สภาพห้องเรียนการจัดเวลาเรียนและเลือกแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เป็นต้นในส่วนของสภาพแวดล้อมทางกายภาพจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพในห้องเรียนขนาดและลักษณะของห้องเรียน แสงสว่างในห้องเรียน อากาศถ่ายเทในห้องเรียนความร้อนหนาวขณะอยู่ในห้องเรียนเก้าอี้สำหรับนั่งเรียน รวมทั้งเสียงและสิ่งรบกวนต่าง ๆ ในขณะที่มีการเรียนการสอนการจัดเวลาเรียนควรเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งเวลาในการศึกษาค้นคว้าและเวลาในห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ในส่วนของห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ห้องสมุดควรจัดการให้สอดคล้องกับแนวคิดใหม่จำนวนและคุณภาพของหนังสือ วารสาร เทป วีดิทัศน์ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ช่วยในการค้นคว้า เช่น คอมพิวเตอร์ การติดต่อกับห้องสมุดอื่น โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเองได้ การแนะนำผู้เรียนในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้ประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนดีขึ้น

1. การใช้กลุ่มเพื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน การคิดวางแผน การพัฒนาทักษะและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ (Collaborative Learning) เป็นการสอนหรือเรียนโดยให้ผู้เรียนร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาทำงานให้สำเร็จครบถ้วนหรือสร้างผลงาน ได้แก่ การอภิปรายถกเถียงเสนอแนะและทำงานเต็มที่กับเอกสารวัสดุอุปกรณ์ประกอบของรายวิชา

3. การเรียนรู้แบบเปิด คือการให้ความรู้ทางไกล การให้ความรู้ที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียม สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ผู้สอนให้ข้อมูลน้อยลงแต่กระตุ้นให้ผู้เรียนสื่อสารกับผู้เรียนและเอกสาร วัสดุการสอนมากขึ้น จุดศูนย์กลางอยู่ที่การเรียนของผู้เรียน ไม่ใช่การสอนของผู้สอนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจโดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนเองและผลงานกลุ่ม

4. การพัฒนาการเรียนและการสอนโดยประยุกต์วิธีการสอนแบบต่าง ๆ คิววิธีการสอนที่ทันสมัย มีนวัตกรรมตลอดจนการดำเนินงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและทางไกล (flexible and distance learning) การสอนเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาการสอนเชิงวิจัย การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลต์ไวด์เวป เป็นต้น

กลยุทธ์การสอนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องเน้นให้ผู้เรียนนำตนเอง ปลูกฝังและพัฒนาทักษะทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้านภาษาและด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านเทคโนโลยี

และด้านเครือข่ายปลูกฝังและพัฒนาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) การแก้ปัญหา (Problem solving) ปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ พัฒนาทักษะการคัดเลือกข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชาผู้สอนควรลดการบรรยาย แต่ทำหน้าที่สนับสนุนชี้แนะ ให้ผู้เรียนประเมินผลการสอนในเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนวิธีการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนวิธีการสอนหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาวิชาและระดับผู้เรียนโดยมุ่งให้คิดวิเคราะห์ ใช้วิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนทักษะในการถกเถียงหรือถ้อยความที่ได้จากการเรียนรู้ ใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต การจัดการสอนกึ่งมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (cyber university / home university)

2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

โนลส์ (Knowles. 1975: 15) สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543: 4 - 6) และนิตดา อังสุวิทย์ (2550: 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเองในทำนองเดียวกันไว้รวม 5 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียน ทำให้มีเป้าหมาย มีแรงจูงใจสูง เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการเรียนด้วยตนเอง และผู้เรียนมักจะนำผลที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่าและยาวนานกว่าผู้เรียนที่รอรับคำสอนอย่างเดียว

2. กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพและกระบวนการพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติ มนุษย์เกิดมาช่วยตัวเองไม่ได้ต้องพึ่งพาพ่อแม่และอาศัยคนอื่นตลอดเวลา เมื่อเติบโตขึ้นค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระมีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง ไม่พึ่งคนอื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความรับผิดชอบของตัวเองและชี้นำตนเองได้มากขึ้น

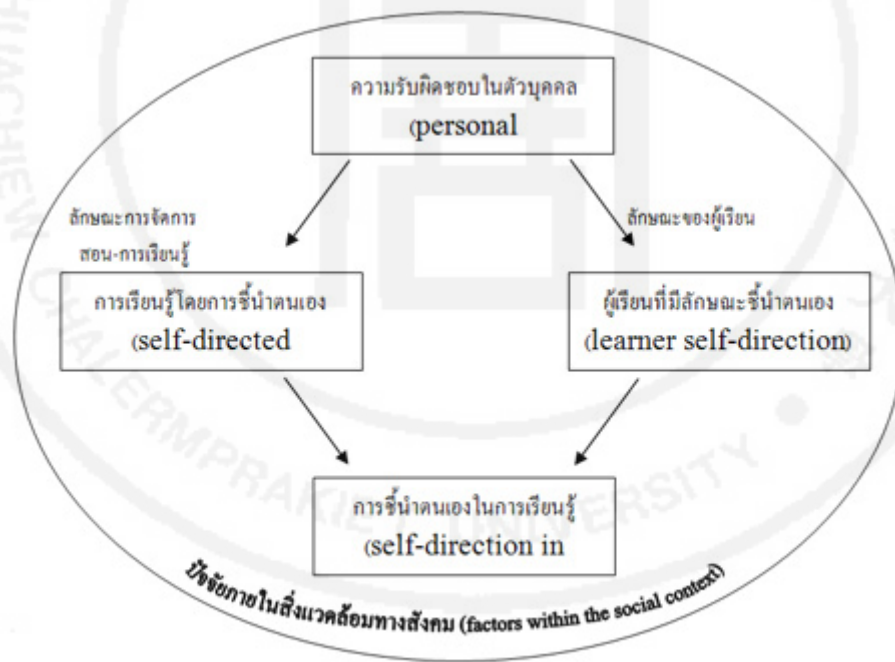
3. ความรู้ในอดีตจะล้าสมัยในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นในเรื่องการพัฒนาทักษะของการแสวงหาความรู้ใหม่ รู้จักการเรียนรู้ เพื่อว่าผู้เรียนนอกจากจะได้รับความรู้ที่เป็นปัจจุบันแล้ว ยังจะต้องมีทักษะและความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ สำหรับอนาคตอีกด้วย จึงควรเป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

4. การพัฒนาทางการศึกษา มีหลักสูตรใหม่ การเรียนเปิดกว้างแบบไร้พรมแดน มีศูนย์บริการทางวิชาการ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่จัดในสถาบันต่างๆ เป็นโปรแกรมการศึกษาอย่างอิสระจัดให้แก่บุคคลทั่วไป รูปแบบของการศึกษาล้วนผลักราะความรับผิดชอบให้ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นความรู้ที่เคารพในศักยภาพของผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยที่ยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ เพื่อที่จะให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข จึงต้องเป็นกระบวนการเรียนที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้โดยชี้นำตนเอง

บรอดเคทท์และไฮม์สตรา (Brockett & Hiemstra, 1991) ได้เสนอองค์ประกอบเพื่อความเข้าใจในกรอบแนวคิดของการชี้นำตนเองในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Self-direction in adult learning) โดยเรียกว่าแบบจำลองเดอะโปร (The PRO Model: The Personal Responsibility Orientation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

The Personal Responsibility Orientation : (PRO) Model

ภาพที่ 1 แบบจำลองเดอะโปร (The Personal Responsibility Orientation: The PRO Model)
ที่มา: Brockett & Hiemstra, 1991

1. **ความรับผิดชอบในตัวเอง** (Personal responsibility) หมายถึง การกระตุ้นเพื่อให้เกิดความตระหนักในความจะเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในตนเองในการที่จะตัดสินใจเรียนรู้การวางแผนการเรียนรู้ การดำเนินงาน และการประเมินตนเองในการเรียนรู้

2. **ผู้เรียนที่มีลักษณะชี้นำตนเอง** (Learner self-direction) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวหรือบุคลิกภาพของผู้เรียนที่เอื้อและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดจากภายในตัวของผู้เรียนเอง

3. **การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง** (Self-directed learning) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากการจัดการของผู้สอน หรือการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง แต่ความสำคัญของผู้สอนนั้นจะเป็นเพียงผู้คอยช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำ หรืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น ส่วนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดนั้นจะเป็นการดำเนินการโดยผู้เรียนทั้งสิ้น

4. **ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม** (The social context) หมายถึง การคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนยังคงสภาพความเป็นอยู่จริงในสังคม เช่น สภาพครอบครัว การทำงาน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

2.4 รูปแบบการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง

กริฟฟิน (Griffin. 1983: 153) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning contract) เป็นเครื่องในการเรียนด้วยตนเองตามแนวความคิดการเรียนรู้เป็นกลุ่มของโนลส์ (The Knowles group learning stream)

2. รูปแบบการใช้โครงการการเรียนรู้ (Learning project) เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองตามแนวคิดโครงการเรียนแบบผู้ใหญ่ของทัฟ (The Tough adult learning project stream)

3. รูปแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป (Individualized program instruction) ตามแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการนำของครู (Teacher-directed learning)

4. รูปแบบที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (Non-traditional institutional) ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนที่เรียนโดยสมัครใจหวังที่จะได้ความรู้ เช่น การศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลภายนอกให้ได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาที่เป็นหน่วยประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น

5. รูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต (Experiential learning)

เบวอร์ด (Boud. 1982: 12) ได้สรุปรูปแบบการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองไว้ว่ามี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning contracts) การเรียนแบบนี้ผู้เรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรรวมทั้งวิธีการวัดประเมินผลซึ่งจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจากผู้ร่วมงาน
2. การเรียนแบบการทำงานตัวต่อตัว (One-to-one learning) การเรียนแบบนี้ผู้เรียนทำงานเป็นคู่ช่วยอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันในการทำงาน
3. การเรียนแบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน (Student planned courses) การเรียนแบบนี้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในการริเริ่มโครงการและนำสู่การปฏิบัติ
4. การเรียนแบบมีระบบสนับสนุนจากเพื่อน (Peer support systems) การเรียนแบบนี้ผู้เรียนที่เริ่มใหม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า
5. การเรียนแบบร่วมมือกันประเมิน (Collaborative assessment) การเรียนแบบนี้ผู้เรียนร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินและตัดสินผู้เรียนด้วยกัน

โกรว์ (Grow. 1991: 144-145) เสนอรูปแบบการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองตามขั้นตอน (Staged Self-Directed Learning model: SSDL) ไว้โดยมีขั้นตอน 4 ขั้น ได้แก่

1. ครุณาโดยการชักจูง อธิบาย หรือให้ลองฝึกหัด
2. ครุจูงใจให้ผู้เรียนสนใจโดยการบรรยาย การอภิปรายโดยครูเป็นผู้นำ ให้ตั้งเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์วิธีการเรียน
3. นักเรียนเรียนโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน อภิปรายกลุ่ม หรือจัดสัมมนา
4. นักเรียนชี้นำตนเองโดยครูเป็นที่ปรึกษา ทำได้โดยการลองฝึกด้วยตนเอง เช่น การฝึกงาน การค้นคว้า การทำงานรายบุคคล หรืองานกลุ่ม

2.5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง (Knowles. 1975)

1. ผู้สอน จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องตอบสนองความต้องการระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน ใช้อุปกรณ์และวิธีการสอนหลายวิธีการให้งานหรือสอนจะต้องคำนึงถึงอุปกรณ์ในด้านเวลา ขนาดของชั้นเรียนความสามารถที่แตกต่างกันและภูมิหลังของผู้เรียนผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนได้รู้จักกันด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีทำให้บรรยากาศในการเรียนมีการปรึกษาหารือกันได้ง่ายอาจารย์กับบุคลากรในสถานที่ฝึกปฏิบัติจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนพึงพอใจการสอนทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

1.2 การสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องปรับปรุงพฤติกรรมการสอนจากการเป็นผู้ป้อนความรู้มาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) มีการกระตุ้นให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ร่วมคิดและเป็นเพื่อนกับผู้เรียน ผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นผู้ควบคุมการสอนควรสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและเอื้ออาทรทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางคลินิกผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการเข้มแข็ง สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดีใช้คำถามกระตุ้นคิดเตรียมคำถามเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนอยากตอบ อยากเรียนผู้สอนต้องมีความสามารถให้คำแนะนำหรือชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้องเมื่อผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้อง รวมถึงเฉลยคำตอบ มีการชมเชยให้กำลังใจเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นมากขึ้นแนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้ามีการแนะนำการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามแนวทางของตน มุ่งไปสู่การเรียนรู้ที่ตรงตามเป้าหมายมีทักษะกว้างขวางและมีความริเริ่ม

1.3 การร่วมกันเรียนรู้ ควรจูงใจให้ผู้เรียนเห็นว่าผู้สอนใส่ใจกับความรู้สึกรักของนักศึกษาผู้เรียนถึงปัญหาต่าง ๆ และตอบสนองความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สอนนั้นเป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอนในเวลาเดียวกันมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนกระตุ้นให้อีกฝ่ายหนึ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่นอกจากนี้บรรยากาศของการเรียนจะต้องเป็นแบบเปิดเผยไว้วางใจและยอมรับความสามารถของนักศึกษา

1.4 การส่งเสริมพัฒนาการในฐานบุคคล ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศของแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ การเผชิญปัญหาพร้อมทั้งวิธีการแก้ไขของตนต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางและแก้ไขปัญหาได้การมอบหมายงานของผู้สอนควรคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลมีการได้ถามความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เรียนผู้สอนควรสอนด้วยความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้เรียนให้ข้อติชมอย่างยุติธรรมตรงไปตรงมาเต็มไปด้วยความหวังดีขณะเดียวกันควรชี้แนะผู้เรียนให้เห็นถึงความเหมาะสมความมีวินัยในการเรียนไปพร้อมกันไปด้วย ผู้สอนต้องยอมรับว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีค่า ให้อิสระผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่กระตุ้นให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง

2. ผู้เรียน สเคเจอร์ (Skager. 1978) กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นผู้ยอมรับตนเอง (Self-acceptance) มีเจตคติในเชิงบวกต่อตนเอง
2. เป็นผู้มีการวางแผนการเรียน (Planfulness) ประกอบด้วย 1) การรับรู้ความต้องการในการเรียนของตนเอง 2) การวางจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับความต้องการนั้น 3) การวางแผนปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุจุดประสงค์การเรียน
3. มีแรงจูงใจในตนเอง (Intrinsic motivation) สามารถเรียนรู้ได้โดยปราศจากสิ่งควบคุมหรือบังคับจากภายนอกเช่นรางวัล การถูกตำหนิ ถูกลงโทษ

4. สามารถประเมินผลตนเอง (Internalized evaluation) โดยประเมินสอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นจริงอยู่ในขณะนั้น

5. มีลักษณะเปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to experience) ได้แก่การมีความสนใจความใคร่รู้ ความอดทนต่อความคลุมเครือการชอบสิ่งที่ยุ่งยากสับสนและการเรียนอย่างสนุก

6. มีลักษณะยืดหยุ่น (Flexibility) กล่าวคือ เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือวิธีการเรียนและใช้ระบบเข้าถึงปัญหาโดยใช้ทักษะการสำรวจ ลองผิดลองถูกโดยไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่จะเรียนรู้

7. เป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) เลือกที่จะผูกพันกับรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง มีการกำหนดปัญหากับมาตรฐานของระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้ว่าลักษณะการเรียนแบบใดที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับได้

โนวเลส (Knowles, 1975) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีการเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ ดังนี้

1. เข้าใจความแตกต่างของบุคคลในด้านความคิดและทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้
2. มีแนวคิดว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับผู้ใดสามารถควบคุมและนำตนเองได้
3. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนเพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านั้นสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้การวางแผนการเรียนของตนเองรวมทั้งการช่วยเหลือผู้อื่นตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือกลับจากบุคคลเหล่านั้น
4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. มีความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้โดยเป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถประเมินผลสำเร็จได้
6. มีความสามารถในการเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้สอนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษา
7. มีความสามารถในการแสวงหาบุคคลและแหล่งวิทยาการที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
8. มีความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มและมีทักษะการวางแผนอย่างดี
9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำผลจากข้อมูลที่ค้นพบไปใช้ได้เหมาะสม

กุกลิเอลมีโน (Guglielmino. 1977: 64-67) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ได้จากการใช้เทคนิคเดลฟายไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to learning opportunities) ได้แก่ ความสนใจ ในการเรียนความพอใจในความริเริ่มของตน ความรักการเรียนและความคาดหวังว่าจะเรียนอย่างต่อเนื่อง ความสนใจหาแหล่งความรู้การมีความอดทนต่อข้อสงสัย การมีความสามารถในการยอมรับคำวิจารณ์และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้
2. การมีมีนทัศน์ของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self concept as an Effective learner) ได้แก่ ความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการจัดแบ่งเวลาให้การเรียนการมีวินัย การมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้และแหล่งทรัพยากรทางความรู้และการมีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นในการเรียนรู้
3. การมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ (Initiative and independence in learning) ได้แก่ การแสวงหาคำตอบจากคำถามต่างๆชอบแสวงหาความรู้ ชอบมีส่วนร่วมกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้มีความมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดี รักการเรียนรู้อุพอใจในทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ รู้แหล่งทรัพยากรทางความรู้มีความสามารถในการพัฒนาแผนการทำงานของตนเองและมีความริเริ่มในการเริ่มโครงการใหม่ ๆ
4. การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเอง (Acceptance of responsibility for one's own learning) ได้แก่ การยอมรับจากผลการเรียนว่าตนเองมีสติปัญญาปานกลาง หรือเหนือกว่าปานกลางความเต็มใจเรียนในสิ่งที่ยากหากเป็นเรื่องที่สนใจและมีความเชื่อมั่นในวิธีการเรียนและสืบสวนสอบสวนทางการศึกษา
5. ความรักในการเรียน (Love of learning) ได้แก่ การชื่นชมบุคคลที่ค้นคว้าอยู่เสมอ การมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนและสนุกกับการสืบสอบค้นคว้า
6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ได้แก่ การมีความกล้าเสี่ยงกล้าลอง มีความสามารถคิดปัญหาและความสามารถคิดวิธีการเรียนในเรื่องหนึ่ง ๆ ได้หลายวิธี
7. การมองอนาคตในแง่ดี (Positive orientation to the future) ได้แก่ การมองตนเองว่าเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตชอบคิดถึงอนาคต เห็นปัญหาว่าเป็นสิ่งท้าทายและไม่ไขว่คว้าจะหนีให้หยุดทำ
8. ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study skills and problem-solving skills) ได้แก่ การมีความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา คิดว่าการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

แคนดี้ (Philip C. Candy. 1991 อ้างถึงใน รุ่ง แก้วแดง. 2540) ได้สรุปถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยหรือประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง อาจจะโดยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้
2. เลือกแหล่งที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการเรียนรู้และถ้าจำเป็นก็อาจหามาตรการอื่นในการเรียนที่ไม่ต้องเรียนรู้เองก็ได้
3. รู้จักพัฒนาเกณฑ์ที่ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการหาคำตอบและการให้เหตุผล
4. รู้จักถามเหตุผลของการมีกฎระเบียบ กระบวนการ หลักการ และข้อสมมุติฐานที่ยอมรับได้โดยปริยาย
5. ปฏิเสธที่จะเห็นด้วยหรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการ ถ้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้
6. ตระหนักในทางเลือก ทั้งโดยยุทธศาสตร์การศึกษาและการแปลความหมายและเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างมีเหตุผล
7. ทบทวนกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นพัฒนาการทางความรู้และสังคมและสามารถปรับยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเสริมศักยภาพในการเรียนรู้
8. มองเป้าหมาย นโยบายและแผนอย่างอิสระโดยปราศจากแรงกดดันจากผู้อื่น
9. พัฒนาความเข้าใจในความเป็นไปต่าง ๆ จนสามารถอธิบายกับผู้อื่นได้
10. สร้างกรอบแนวความคิดได้ชัดเจนอย่างอิสระ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแนวคิดเมื่อมีเหตุผล
11. สามารถแสวงหาความรู้ได้เองด้วยความกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่พึ่งการเสริมแรงหรือรางวัลจากผู้อื่น
12. ระบุค่านิยมส่วนตัวและความสนใจของตัวเองได้
13. เต็มใจและสามารถยอมรับแนวความคิดอื่นที่ถูกต้องและเผชิญกับการต่อต้าน อุปสรรครวมทั้งการวิจารณ์เป้าหมายของตนเองโดยปราศจากโทษ
14. สามารถประเมินข้อบกพร่องและข้อจำกัดของตนเองในฐานะผู้เรียนได้

3. กระบวนการเรียน

สเคเจอร์ (Skager. 1978) ได้กล่าวว่ามีวิธีการเรียนรู้ 4 รูปแบบที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบนำตนเองคือการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้โดยการค้นพบ การศึกษาแบบเปิดการสร้างความเป็นตัวของตัวเองอย่างเป็นระบบ

ชิกเกอร์ริงและแกมสัน (Chickering & Gamson. 1987) ได้พูดถึงหลักการสอนในระดับปริญญาตรีที่ดี 7 ประการว่าครูที่มีประสิทธิภาพต้องมีหลักการสอนที่ดี 7 ประการ คือ

1. กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Encourages contacts between students and faculty)
2. พัฒนาความสัมพันธ์แบบเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันและความร่วมมือกันในกลุ่มเรียน (Develops Reciprocity and cooperation among students)
3. ใช้เทคนิคการสอนที่ฉับไว น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน (Uses active learning techniques)
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (Gives prompt feedback)
5. เน้นเรื่องกำหนดเวลาในการทำงาน (Emphasizes time on task)
6. สื่อสารกับผู้เรียนเรื่องความคาดหวังที่มีอยู่สูง (Communicates high expectations)
7. เคารพความสามารถและวิธีการเรียนที่หลากหลาย (Respects talents and ways of learning)

บทบาทของครูในการเป็นผู้แนะนำ (Facilitator) ในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Hisemstra, 1994) ควรมีการจัดกระบวนการเรียน ดังนี้

1. จัดหาข้อมูลในแต่ละหัวข้อของการเรียนในการบรรยาย และมีการใช้สื่อเพื่อแทรกเทคนิคในการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
2. จัดการ จัดหาแหล่งให้ความรู้ให้แก่ผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มเล็ก ๆ ตามที่กำหนด
3. ช่วยผู้เรียนในการประเมินความต้องการ และประเมินความตามเนื้อหาผู้เรียนแต่ละคน จะได้ว่าวิถีทางการเรียนของตัวเอง
4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
5. จัดหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หรือข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการเรียน แต่เรื่องที่ได้กำหนดโดยการประเมินตามที่ต้องการ
6. สร้างแหล่งข้อมูล สื่อและต้นแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อและเนื้อหาที่หลากหลาย
7. จัดการให้มีการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องและจัดทำแนวทางให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทั้งส่วนตัวหรือเป็นกลุ่มเล็ก นอกเหนือจากกลุ่มปกติ
8. ทำงานร่วมกับผู้อื่นนอกห้องเรียน ในลักษณะเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเรียน
9. ช่วยผู้เรียนในการพัฒนาทัศนคติผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเอง
10. สนับสนุนให้มีการอธิบาย ให้ตามคำถาม ให้มีกิจกรรมกลุ่มเล็ก เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้
11. พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในแง่บวก
12. จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีการประเมินความต้องการและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในห้องเรียนและเมื่อจบในแต่ละบทเรียน

ส่วนบรอกเคทท์และเฮมสตรา (Brockett & Hiemstra. 1991) กล่าวว่าถึงบทบาทของผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เป็นหลักใหญ่และเป็นผู้ที่ตัดสินใจวางแผนและเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การดำเนินการตามแผนการประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ทั้งหมดนี้อาจเกิดขึ้นตามลำพังหรือเกิดในกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่การขึ้นนำตนเองในการเรียนรู้จะก่อให้เกิดผลด้านบวกเช่น ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น สนใจเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสนใจในเนื้อหามากขึ้น มีทัศนคติที่เป็นบวกต่อผู้สอน มั่นใจในความสามารถเรียนรู้ได้ของตนเองมากขึ้นกิจกรรมการเรียนรู้มีหลายรูปแบบเช่น การอ่าน การเขียน การเสาะหาความรู้โดยการสัมภาษณ์ การศึกษาเป็นกลุ่ม ทัศนศึกษาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอน การหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ หรือแม้กระทั่งการเรียนจากสื่อ เช่น ชุดการเรียน โปรแกรมการเรียน โปรแกรมการเรียนของคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสื่อช่วยการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ

3. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นวิชาที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพชุมชน แนวคิดการพยาบาลชุมชน การนำหลักการทางวิทยาการระบาด และการอนามัยสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน กระบวนการพยาบาลชุมชน การพยาบาลครอบครัว การอนามัยโรงเรียน และการพยาบาลอาชีวอนามัย การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ประเด็นปัญหาและแนวโน้มทางการพยาบาลชุมชนประกอบด้วย 6 บทแต่ละบทมีเนื้อหา ดังนี้

บทที่ 1 แนวคิดการพยาบาลชุมชน

- ความหมาย ประวัติ และวิวัฒนาการ
- บทบาทหน้าที่ของพยาบาลชุมชน
- มาตรฐานการพยาบาลชุมชน
- สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย และสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล
- คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน

บทที่ 2 ชุมชนและสุขภาพชุมชน

- ความสำคัญของการดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิในระบบสาธารณสุขไทย
- แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชน

- แนวคิดสุขภาพชุมชน
- ระบบการดูแลสุขภาพของชุมชน
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพชุมชน

บทที่ 3 กระบวนการพยาบาลชุมชน

- การประเมินภาวะสุขภาพชุมชน
- การวินิจฉัยภาวะสุขภาพชุมชน
- การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
- การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา
- การประเมินผลโครงการ

บทที่ 4 กลวิธีทางการสาธารณสุข

- ความหมาย ประเภท ความสำคัญและการประยุกต์ใช้กลวิธีทางการสาธารณสุขต่าง ๆ

บทที่ 5 การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

- แนวคิดสังคมเข้มแข็ง (Civil Society), หุ้นส่วนสุขภาพ (Partnership), เครือข่าย (Networks) และการสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment)
- การประยุกต์แนวคิดและกลวิธีสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน

บทที่ 6 นวัตกรรมทางการสาธารณสุข

- ความหมายและประเภทของนวัตกรรมทางการสาธารณสุข
- ความสำคัญของนวัตกรรมทางการสาธารณสุข
- บทบาทพยาบาลกับนวัตกรรม
- การพัฒนานวัตกรรมทางการสาธารณสุข

บทที่ 7 วิทยาการระบาดในการพยาบาลอนามัยชุมชน

- แนวคิดพื้นฐานทางวิทยาการระบาด
- วิธีการศึกษาทางวิทยาการระบาด
- รูปแบบทางระบาดวิทยาในการศึกษาสาเหตุของปัญหา
- การประยุกต์ใช้แนวทางวิทยาการระบาดในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน
- การวัดในงานวิทยาการระบาด
- ดัชนีอนามัย
- การประยุกต์ใช้ดัชนีอนามัยในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน
- การเฝ้าระวังและการสอบสวนโรค
- การป้องกันและควบคุมโรค

- การประยุกต์ใช้แนวคิดการป้องกันและควบคุมโรคในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน

บทที่ 8 อนามัยสิ่งแวดล้อม

- ความหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตงาน อนามัยสิ่งแวดล้อม
- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- การประยุกต์ใช้หลักการอนามัยสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

บทที่ 9 อนามัยโรงเรียน

- ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และขอบเขตงานอนามัยโรงเรียน
- บทบาทหน้าที่ของพยาบาลชุมชนในงานอนามัยโรงเรียน
- การดำเนินงานอนามัยโรงเรียนโดยใช้กระบวนการพยาบาล

บทที่ 10 การพยาบาลอาชีวอนามัย

- แนวคิด หลักการ และเป้าหมายของงานอาชีวอนามัย
- หน่วยงานด้านอาชีวอนามัยในประเทศไทยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ระบาดวิทยาของโรค/อันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

บทที่ 11 การพยาบาลครอบครัว

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัว
- ขอบเขตและบทบาทหน้าที่ของพยาบาลอนามัยชุมชนในการดูแลครอบครัว
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลครอบครัว
- การพยาบาลครอบครัวโดยใช้กระบวนการพยาบาล
- การเยี่ยมครอบครัว

ส่วนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนเพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติการสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูล วินิจฉัยปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา วางแผนงาน/โครงการ ดำเนินการตามแผนและการประเมินผลงานในชุมชน ให้การพัฒนาสุขภาพบุคคล ครอบครัว ชุมชน กลุ่มวัยเรียน และวัยทำงาน ตามบทบาทพยาบาลชุมชน โดยคำนึงถึงสิทธิ กฎหมาย และจริยธรรมในวิชาชีพ การนำกลวิธีและนวัตกรรมทางสาธารณสุขมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

รายวิชามีเนื้อหา/กิจกรรมการปฏิบัติดังนี้

ลำดับที่	กระบวนการพยาบาล	เนื้อหา/กิจกรรมการปฏิบัติ	ผลงาน
1	1. การประเมิน (assessment)	ปฐมนิเทศ 1. เลือกชุมชนและโรงเรียนที่ต้องการศึกษาศึกษา	ผลการศึกษาชุมชน (สถิติพรรณนาและสถิติวิเคราะห์แสดงข้อมูลส่วนบุคคล

ลำดับที่	กระบวนการพยาบาล	เนื้อหา/กิจกรรมการปฏิบัติ	ผลงาน
		<p>2. สำรวจพื้นที่ทำแผนที่และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ, ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาวะสุขภาพของประชาชนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการจัดระบบบริการสุขภาพในชุมชนจาก ทั้ง Primary และ Secondary data</p> <p>3. คัดเลือกและกำหนดภาวะสุขภาพที่ชุมชนควรได้รับการสร้างเสริม, พัฒนาหรือแก้ไข 1 ลักษณะ</p> <p>4. เตรียมเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในข้อ 3</p> <p>5. การกำหนดวิธีตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาและวิธีลงรหัสข้อมูล</p> <p>6. การเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน</p> <p>7. การวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพชุมชนด้วยสถิติพรรณนาและสถิติวิเคราะห์</p> <p>8. วินิจฉัยปัญหาของชุมชน</p>	ข้อมูลสุขภาพบุคคล ครอบครัว ชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพชุมชน)
2	2. การวินิจฉัยทางการพยาบาล (nursing diagnosis)	<p>9. การวินิจฉัยปัญหาของชุมชน</p> <p>10. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา</p>	<p>ผลการศึกษาชุมชน (ผลการวินิจฉัยปัญหาสุขภาพชุมชน)</p> <p>ผลการศึกษาชุมชน (ผลการจัดลำดับ</p>

ลำดับที่	กระบวนการพยาบาล	เนื้อหา/กิจกรรมการปฏิบัติ	ผลงาน
		11. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาแบบมีส่วนร่วม	ความสำคัญของปัญหา
3	3.การวางแผนการพยาบาล (nursing planning)	12. การวางแผนงานแก้ไขปัญหา (Master plan) 13. การเขียนโครงการ (Sub plan)	ผลการศึกษาชุมชน (แผนงานหลักและโครงการ)
4	4.การปฏิบัติการพยาบาล (nursing intervention)	14. การประสานงานเตรียมจัดโครงการชุมชน, การเยี่ยมครอบครัว, การเตรียมงานอนามัยโรงเรียน 15. ปฏิบัติงานตามแผนและโครงการชุมชน	ผลการศึกษาชุมชน (ผลการดำเนินงานตามแผนงานหลัก และโครงการ ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของชุมชนก่อนและหลังดำเนินโครงการ)
5	5.การประเมินผลการพยาบาล (nursing evaluation)	16.เปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของชุมชน 17. สรุปประเมินผลปฏิบัติงานตามแผนและโครงการชุมชนปฏิบัติงานตามแผนและโครงการอนามัยโรงเรียน	สรุปประเมินผลปฏิบัติงานตามแผนและโครงการชุมชน ปฏิบัติงานตามแผนและโครงการอนามัยโรงเรียน
		18. สรุปผลการดำเนินงานตามแผนงานหลักและโครงการภายใต้แผนงานหลัก 19. วิเคราะห์สิ่งที่ต้องส่งให้แก่บุคลากรสุขภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสุขภาพ	- รายงานฉบับสมบูรณ์ - สิ่งที่ส่งต่อให้แก่บุคลากรสุขภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน

สัปดาห์ ที่	กระบวนการ พยาบาล	เนื้อหา/กิจกรรมการปฏิบัติ	ผลงาน
		ชุมชนอย่างยั่งยืน 20. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ บุคลากรสุขภาพและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อส่งต่อ	

การติดตามผลการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษา

1. ผู้สอนให้นักศึกษาเลือกหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม เทร่ญญิก ปฏิคม
2. ผู้สอนให้นักศึกษา เลือกงานที่ตนเองสนใจตามความถนัด ตามกิจกรรมการดำเนินงาน
ในชุมชน ครอบครัว กลุ่มวัยเรียน และวัยทำงาน และแจ้งรายชื่อผู้รับผิดชอบ พร้อมเบอร์ติดต่อ
3. ผู้สอนติดตามงานจากหัวหน้า ผู้รับผิดชอบกิจกรรมตามรายชื่อที่นักศึกษานำเสนอ
4. ผู้สอนตรวจแผนการดำเนินกิจกรรมที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนำเสนอ พร้อมทั้งให้ผู้
รับผิดชอบอ่านหนังสือประกอบ เพื่อมาทำความเข้าใจในแต่ละกิจกรรม ก่อนดำเนินการจริง
5. ผู้สอนเข้าฟังผู้รับผิดชอบกิจกรรม เข้าแจ้งรายละเอียดของกิจกรรม การดำเนินการ
กิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม กับสมาชิกในกลุ่มทุกวัน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ
6. ผู้สอนตรวจแผนการสอนสุขศึกษา พร้อมทั้งสะท้อนให้นักศึกษารับทราบข้อบกพร่อง และ
นำไปแก้ไข ก่อนวันสอนจริงไม่น้อยกว่า 2 วัน
7. ผู้สอนตรวจรายงานปฏิบัติการพยาบาลชุมชน การพยาบาลอาชีวอนามัย การพยาบาล
อนามัยโรงเรียน พร้อมทั้งสะท้อนให้นักศึกษารับทราบข้อบกพร่อง และนำไปแก้ไขภายใน 1 สัปดาห์
8. ผู้สอนตรวจแผนการเยี่ยมบ้าน แผนการพยาบาล พร้อมทั้งสะท้อนให้นักศึกษาทราบ
ข้อบกพร่อง และนำไปแก้ไขก่อนวันปฏิบัติงานในวันถัดไป
9. ผู้สอนตรวจบันทึกการเยี่ยม แล้วสะท้อนให้นักศึกษาทราบข้อบกพร่องและนำไปแก้ไข
ภายในวันรุ่งขึ้นหลังจากนักศึกษาส่งงาน
10. ผู้สอนตรวจรายงานการเยี่ยมบ้าน แล้วสะท้อนให้นักศึกษาทราบข้อบกพร่องและนำไป
แก้ไขภายใน 2 วันหลังจากนักศึกษาส่งงาน
11. ผู้สอนตรวจรายงานกรณีศึกษา พร้อมทั้งสะท้อนให้นักศึกษารับทราบข้อบกพร่อง และ
นำไปแก้ไข ภายใน 2 วัน

กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา

1. ประเมินผลการลงมือปฏิบัติทั้งรายกลุ่มและรายบุคคลตามแบบประเมินเป็น Checklist โดยนักศึกษาจะได้รับการประเมินในระหว่างฝึกเพื่อให้มีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่ม และตนเอง ก่อนที่จะประเมินเพื่อตัดสินคะแนน

2. ประเมินรายงานการเยี่ยมบ้าน ตามแบบประเมิน เป็น Checklist โดยรายงานของนักศึกษาจะได้รับการตรวจและให้นำกลับไปแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศ ก่อนที่จะมีการประเมินให้คะแนนจริง

3. ประเมินผลการประชุมปรึกษาปัญหาทางการพยาบาล ตามแบบประเมิน เป็น Checklist นักศึกษาจะต้องรายงานความก้าวหน้าในการวิเคราะห์กรณีศึกษากับอาจารย์นิเทศและอาจารย์พิเศษ สอนปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะดำเนินการประชุม

4. ทดสอบความรู้โดยใช้ข้อสอบสถานการณ์ ให้คะแนนตามเกณฑ์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ (2547: 143-154) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ภาคต้น ปีการศึกษา 2545 จำนวน 234 คน อาจารย์ 20 คน ผลการวิจัย นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับปานกลาง ระดับความพร้อมในการเรียนรู้กับสภาพของนักศึกษา ในภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ สำหรับระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน และด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

กาญจนา จันท์ประเสริฐ (2012: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 จากวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2553 การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยนำทฤษฎีสรณนิคมเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนากับกลุ่มทดลอง และใช้วิธีสอนแบบบรรยายกับกลุ่มควบคุม และระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนา โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่าคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์และทดสอบทางสถิติโดยใช้ one-way ANOVA ระหว่าง 1) คะแนนหลัง

เรียนของกลุ่มทดลองมีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองรายด้าน และ 2) คะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจรายด้าน

อิศรียา ทองงาม (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเองวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรรค์สร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตอนที่ 2 เป็นการประเมินรูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 60 คน ทำการสุ่มโดยวิธีการจับคู่เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ มโนทัศน์เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง โดยกระบวนการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะการเรียนแบบนำตนเอง ความสามารถสรรค์สร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การประมวลความรู้ และการประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินตามสภาพจริงพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีการประเมินตนเอง ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานอย่างเป็นระบบ และการปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นจากการประเมินตนเอง 3 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินโดยผู้สอน ในการประเมินผลงานการเรียนรู้ในแฟ้มสะสมผลงาน

อัจฉรา ธรรมาภรณ์ และปราณี ทองคำ (2545: 308-320) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 150 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 50 คน ในแต่ละกลุ่มมีการสุ่มจำนวนนักศึกษาจำนวน 25 คน เข้ารับการสอนแบบการใช้ปัญหาเป็นหลักและอีก 25 คน เข้ารับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ลักษณะกลุ่มต่างกันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกัน และ 3) มีกิจกรรมระหว่างวิธีสอนและลักษณะกลุ่มต่อความคิดวิจารณ์ญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สุนทรพา โตบัว (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษา ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) สร้างกรอบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล 3) สร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5) ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ 6) ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา มีคะแนนความรู้เฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลทุกหน่วยการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ .50 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ราตรี เกตบุตรดา (2546: 98-100) วิจัยเรื่องผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียน ขาววิทยาคาร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ใช้นักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการจับสลากเพื่อจัดตัวอย่างประชากรเข้า กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่า เกณฑ์ขั้นต่ำคือร้อยละ 50 ที่กำหนดไว้ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่า นักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนแบบ ใช้ปัญหาเป็นฐานมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

สุธี พรรณหาญ (2547: 124-127) ศึกษาการใช้ปัญหาเป็นหลักในการสอนไฟฟ้าของนักศึกษา สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 26 คน ที่ใช้ในการทดลองสอนด้วยวิธีการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เรื่องไฟฟ้า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการสอนเรื่องไฟฟ้า โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นหลัก 2) คู่มือนักศึกษาสำหรับการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก 3) แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย 4) แบบ บันทึกการเรียนรู้อของนักศึกษา 5) แบบสัมภาษณ์ 6) แบบประเมินการเรียนรู้ 7) แบบประเมิน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 8) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย เรื่องไฟฟ้า 9) แบบวัด ลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง และ 10) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้จากวิธีการสอนโดยใช้ปัญหา เป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเรื่องไฟฟ้า นักศึกษาได้ใช้กระบวนการ เรียนรู้อยู่ในระดับดี มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องไฟฟ้าอยู่ใน ระดับปานกลาง มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติที่ชอบต่อการเรียนรู้ ร้อยละ 92.3

นัตดา อังสุโวทัย (2550: 88 -131) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา

ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
 กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม
 ควบคุมกลุ่มละ 30 คน และแบ่งแต่ละกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย ได้กลุ่มละ 15 คนเป็นกลุ่มที่มีทักษะ
 การเรียนรู้ระดับสูงและกลุ่มที่มีทักษะการเรียนรู้ระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเรียน
 การสอนเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ด้วยขนาดอิทธิพลมากกว่า .05 สรุปได้ว่า ด้านลักษณะ
 การเรียนรู้แบบนำตนเองและจิตวิทยาาสตร์ เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะ
 การเรียนรู้ระดับสูง เมื่อใช้เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
 ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีเกิดประสิทธิภาพแก่กลุ่มทดลองทั้งในภาพรวมและ
 กลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานต่างกัน เมื่อใช้การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนก่อนและหลัง
 การทดลองของผู้เรียนกลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ด้วยการทดสอบ
 ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนของลักษณะของการเรียนรู้แบบนำตนเอง และ
 จิตวิทยาาสตร์เฉพาะกลุ่มทดลองที่มีทักษะการเรียนรู้ระดับสูงมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และ
 คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง คะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ทั้งในกลุ่ม
 ทดลองในภาพรวมและกลุ่มทดลองที่มีทักษะการเรียนรู้ต่างกันมีคะแนนหลังการทดลองสูงขึ้นอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้เรียนที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ต่างกันส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำ
 ตนเองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของกลุ่ม
 ทดลองและกลุ่มควบคุมไม่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียน และไม่เกิดปฏิสัมพันธ์
 ระหว่างระดับทักษะพื้นฐานการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ณัฐภาส ถาวรวงษ์ (2551) ศึกษาการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 ของรายวิชาพรีคลินิก หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ โดยได้ประยุกต์หลักการของรูปแบบการประเมินในภาพรวมตามทฤษฎีการประเมินผล
 การดำเนินงาน (A Theory of Performance Evaluation) รูปแบบการประเมินตามแนวคิด
 เชิงระบบ โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานสัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน จำนวน 5 คน มีผู้ให้ข้อมูล
 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 9 คน อาจารย์ พรีคลินิก จำนวน 40 คน และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2
 ประจำปีการศึกษา 2550 จำนวน 115 คน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ในด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน
 ด้านความพร้อมของนิสิต และด้านความพร้อมของปัจจัยเกื้อหนุน มีความพอเพียงและ
 ความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก
- 2) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ในด้านกระบวนการจัดการเรียน
 การสอนและด้านกระบวนการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก

- 3) การประเมินด้านผลผลิต (Output Evaluation) ในด้านคุณลักษณะของนิสิตหลังการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักของรายวิชาพรีคลินิก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักของรายวิชา พพ 226 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
- 4) การประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักของรายวิชาพรีคลินิกในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านการผลิต เปรียบเทียบกับมาตรฐานสัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์อยู่ในระดับมาก

นัจญ์มีย์ สะอะ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5/1 โรงเรียนอาลาวิยะห์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 35 คน กลุ่มที่ศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานใช้เวลาในการเรียนรู้ 16 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานทุกด้านอยู่ในระดับสูง และนักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างมีลำดับขั้นตอน สามารถนำเสนอสิ่งที่ค้นพบให้ผู้อื่นเข้าใจได้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนและการแก้ปัญหา นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ทำให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

อาชญญา รัตนอุบล (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินผลการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่าต้องเริ่มต้นจากการทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้กระบวนการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะที่ต้องการ ผู้สอนต้องประเมินความรู้โดยการทดสอบด้วยแบบสอบถามต่างๆหรือให้แสดงทักษะปฏิบัติ ประเมินความเข้าใจโดยการให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ประเมินทัศนคติ สร้างสถานการณ์ให้ตัดสินใจ ประเมินระดับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ ณ ปัจจุบันในรายละเอียดของแต่ละบุคคล เปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งควรให้ผู้เรียนประเมินตนเอง หรือให้กลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินก็ได้

ศุภรัตน์ แจ่มแจ่ม และคณะ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรีในวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล 1 พบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในระดับสูง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 98.1 และอยู่ในระดับต่ำจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และเมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลพบว่าหลักการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพร้อมในการเรียนรู้แบบตนเองหลังการสอน โดยเฉพาะด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับสูง

ฉลองชัย ชิวสุทรสกุล, มโน สุทธิฤทธิ์ อัจฉรงค์ และอิสณพงษ์ สุภาวดี (2558: บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชน 8 แห่ง ซึ่งได้จากการสุ่มแบบจับสลาก จากกลุ่มประชากรวิทยาลัยชุมชน 20 แห่งทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลเพื่อออกแบบรูปแบบ และกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบ ผลการวิจัย 1) ได้รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน 2) เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนก่อนและหลังเรียน ของการทดลองกลุ่มเล็กทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งได้ทำการควบคุมปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลรวม รวมอีก 3 กลุ่มซึ่งการทดลองในสถานการณ์การเรียนการสอนปกติตามตารางสอนตลอด 1 ภาคเรียน พบว่าทุกกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาแต่ละคนสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเองอยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุด 3) นักศึกษาแต่ละคนมีพฤติกรรมการเรียนหลายอย่างที่แตกต่างจากการเรียนการสอนแบบเดิมอย่างชัดเจน เช่น ความสนใจกระตือรือร้นต่อการเรียน การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยยึดวัตถุประสงค์ ความทุ่มเททำงานที่รับมอบหมายให้มีคุณภาพและประณีต ความรู้ที่ได้รับจะมีปริมาณมากครอบคลุมทั้งแนวกว้างและลุ่มลึก การเรียนรู้ร่วมกันแบบเป็นกลุ่ม เป็นต้น รวมทั้งเกิดการพัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่างๆ มากกว่าเดิมชัดเจนมาก เช่น วินัย ความรับผิดชอบ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือสื่อสาร ทักษะการค้น/วิเคราะห์/และสรุปข้อมูล ทักษะการเขียน ทักษะ การนำเสนอ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ เป็นต้น ข้อเสนอสำคัญจากการวิจัย คือ การเรียนรู้แบบนำตนเองเหมาะสมกับการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนมาก โดยเฉพาะรายวิชาที่ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์มาบ้างแล้ว เพราะนักศึกษา อยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบและเป็นตัวของตนเอง ต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่สำคัญและมีประโยชน์ ต่อตนเอง แต่ทั้งนี้

ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง และในการเรียนการสอนครั้งแรกทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจประสบปัญหาบ้าง เพราะการเรียนรู้แบบนำตนเองมีวิธีการเรียนการสอน แตกต่างจากการเรียนการสอนที่วิทยาลัยชุมชนใช้กันอยู่ขณะดำเนินการวิจัยค่อนข้างมาก

แสงเดือน เจริญนิม และคณะ (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มที่ศึกษา คือ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาจำนวน 31 คน สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ศึกษาจำนวน 37 คน สาขาพลศึกษาและสุขศึกษาจำนวน 45 คน และสาขาภาษาอังกฤษศึกษาจำนวน 36 คน รวมจำนวน 149 คน ผลการศึกษาพบว่านิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละสาขามีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านมโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้านความรักในการเรียนรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะแก้ปัญหา นิสิตฝึกประสบการณ์แต่ละสาขามีการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ พบว่านิสิตฝึกประสบการณ์สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ศึกษากับนิสิตฝึกประสบการณ์สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้แบบนำตนเองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

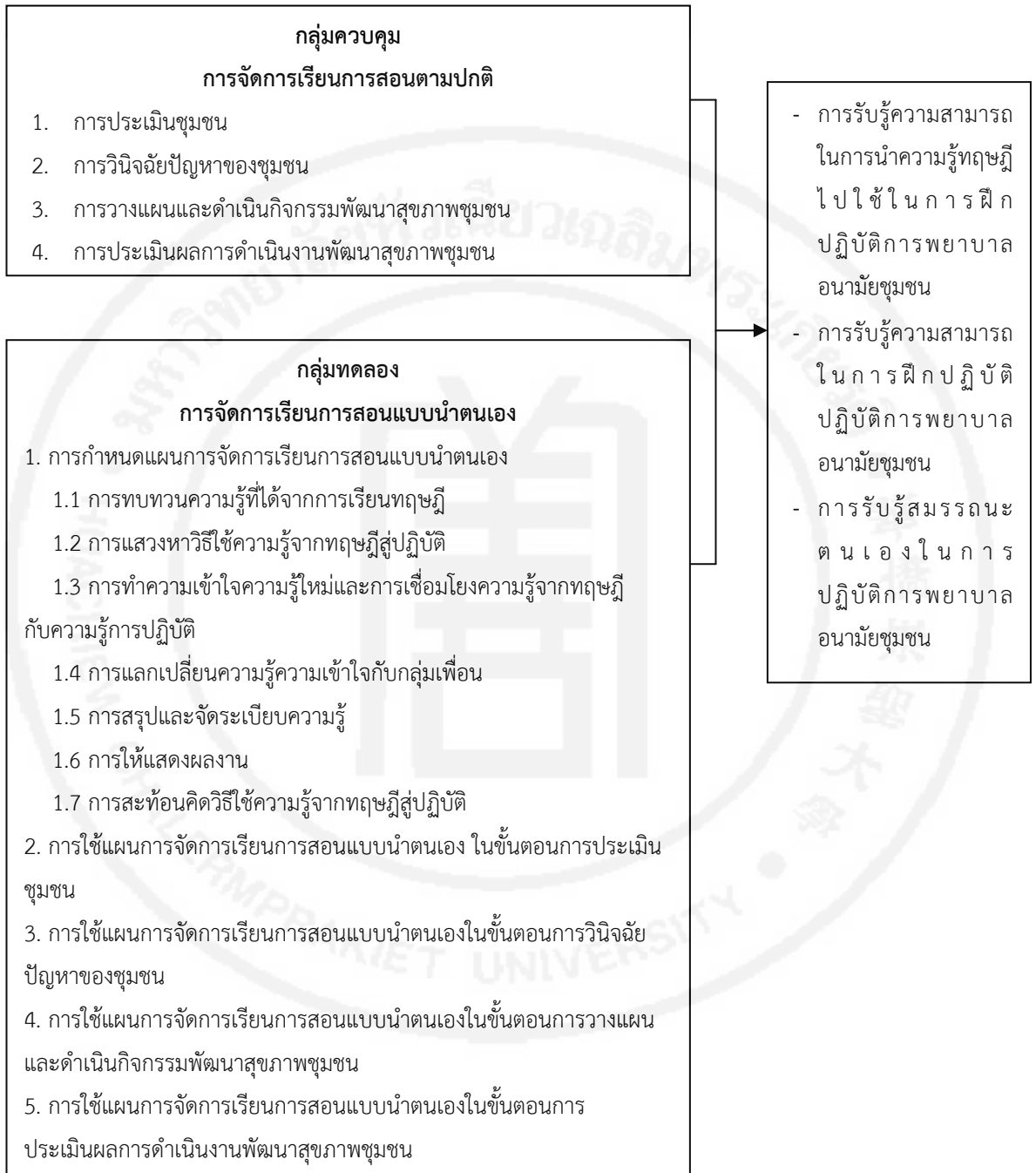
บราวน์ (Brown. 2002: 54) ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้แบบนำตนเองของชั้นเรียนเกรด 8 (Self-Direction Learning in an 8th Grade Classroom) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 8 โดยทำการคัดเลือกล่วงหน้าจากนักเรียนเกรด 7 ที่สมัครใจและผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมโครงการ จากนั้นทำการสุ่ม 40 คน จากนักเรียนที่เป็นตัวแทนความสามารถทางวิชาการที่หลากหลาย นักเรียนกลุ่มนี้เรียนเนื้อหาการอ่านภาษาศาสตร์ การเรียนรู้ทางสังคม และวิทยาศาสตร์ โดยมีครูในโครงการ 2 คนเป็นผู้ประสาน ใช้เวลาในการเรียนครึ่งวัน ส่วนอีกครึ่งวันเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สุขศึกษา ภาษาต่างประเทศ และพลศึกษาจากครูคนอื่น ผลการวิจัยสรุปพบว่านักเรียนกลุ่มที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย หลักสูตรเป็นแบบบูรณาการ และประเมินตามสภาพจริง เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานพบว่าไม่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่ผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุน โครงการนี้ เนื่องจากลูกของตนมีทัศนคติทางการเรียนที่สูงขึ้นในทางบวก และครูในโรงเรียนที่นักเรียนกลุ่มนี้เข้าไปเรียนต่อในระดับมัธยมปลายได้รับคำชมเชยความสามารถด้านการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ นักเรียนในโครงการได้พัฒนาหลักสูตรพื้นฐานบนความต้องการของตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ออกแบบการเรียนรู้ และนำเสนอผลที่พัฒนาขึ้นจากผลดำเนินโครงการที่ผ่านมา 3 ปี ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของการเรียนอย่างสืบสอบที่มีนัยสำคัญ และเป็นการเรียนรู้อย่างมีพลัง

เอล (Elif Ünsal Avdal. 2013: Abstract) ศึกษาประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ Dokuz Eylül University จำนวน 220 คน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็น เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนๆในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาที่เรียนมา เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลพบว่าหลักการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญนักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอนย้ง ซอลล์(Eunyoung Choi et al. 2014: Abstract) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้ผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่เน้นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่อการพัฒนาด้านความคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้ใช้รูปแบบการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก กลุ่มควบคุมได้รับการสอนจากอาจารย์ตามปกติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาดีกว่ากลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบ 2 กลุ่มวัด 2 ครั้ง (The One Group pretest-posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยใช้รูปแบบ 2 กลุ่มวัด 2 ครั้ง (The One Group pretest-posttest Design)

Q1 หมายถึง การวัดความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ก่อนการใช้รูปแบบการนำตนเอง

S1 หมายถึง การกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้ที่ได้จากการเรียนทฤษฎี 2) การแสวงหาวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความรู้การปฏิบัติ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน และ 7) การสะท้อนคิดวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ

S2 หมายถึง การใช้ S1 กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในขั้นตอนการประเมินชุมชนโดยกำหนดให้ใช้ทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ใน S1 และเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

S3 หมายถึง การใช้ S1 กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในขั้นตอนการวินิจฉัยปัญหาของชุมชน โดยกำหนดให้ใช้ทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ใน S1 และเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

S4 หมายถึง การใช้ S1 กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในขั้นตอนการวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน โดยกำหนดให้ใช้ทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ใน S1 และเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

S5 หมายถึง การใช้ S1 กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชน โดยกำหนดให้ใช้ทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ใน S1 และเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

Q2 หมายถึง การวัดความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติ และการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 หลังการใช้รูปแบบการนำตนเอง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ชั้นปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ทุกคนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาจำนวน 78 คน เป็นกลุ่มที่อาจารย์นิเทศยินดีเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษาอื่นที่ฝึกปฏิบัติตามรูปแบบปกติ จำนวน 113 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

1. เครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจำนวน 4 แผน ๆ ละ 1 สัปดาห์ ดังนี้ (1) การประเมินชุมชน (2) การวินิจฉัยปัญหาชุมชน (3) การวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน และ(4) การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชน โดยในแต่ละแผนจะมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้นักศึกษาการทบทวนความรู้ที่ได้จากการเรียนทฤษฎี 2) การแสวงหาวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความรู้การปฏิบัติ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การสะท้อนคิดวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ แบบสอบถามแบ่งคำถามเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนจำนวน 21 ข้อ วัดด้วยการประเมินตนเอง 5 ระดับเรียงจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 ส่วนที่ 3 การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนจำนวน 37 ข้อ วัดด้วยการประเมินตนเอง 5 ระดับเรียงจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ 5, 4, 3, 2, และ 1

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือทั้งการหาความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและการใช้ภาษา หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขทุกประเด็นและดำเนินการตรวจสอบความเชื่อมั่น

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2554 ที่เคยผ่านการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนมาแล้วจำนวน 30 ราย

2.2 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่น การรับรู้ความสามารถของตนเองในรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลอนามัยชุมชน เท่ากับ 0.927

ค่าความเชื่อมั่น การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน เท่ากับ 0.933

ค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.954

3.4 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลและจริยธรรมวิจัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ซึ่งได้จัดทำแบบยินยอมให้ข้อมูลวิจัย ซึ่งประกอบด้วยคำชี้แจงถึงสิทธิในการเข้าร่วมและถอนตัวจากการวิจัย สิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการให้ข้อมูลวิจัย และผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์เท่านั้น และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยได้ตระหนักเพิ่มเติมถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของนักศึกษาทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยมีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการฝึกปฏิบัติ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองซึ่งพบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และใช้การเรียนการสอนแบบนำตนเองกับกลุ่มทดลองในช่วงการฝึกปฏิบัติเท่านั้น สำหรับการเรียนการสอนในส่วนอื่น ๆ ได้จัดให้กับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยไม่มี ความแตกต่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานงานกับหัวหน้าชั้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและนัดหมายวันเวลาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดเตรียมแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบขอความร่วมมือในการวิจัยและแจ้งการพิทักษ์สิทธิ์แก่กลุ่มตัวอย่าง
3. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล กรณีพบว่าข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างตรวจสอบอีกครั้ง
4. ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองในแต่ละแผนจะมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้นักศึกษาการทบทวนความรู้ที่ได้จากการเรียนทฤษฎี 2) การแสวงหาวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความรู้การปฏิบัติ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การสะท้อนคิดวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ โดยมีการทำใน 4 กิจกรรมได้แก่ (1) การประเมินชุมชน (2) การวินิจฉัยปัญหาชุมชน (3) การวางแผนและดำเนินการกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน และ (4) การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชน ส่วนกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ
5. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป การรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ t-test
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังการใช้รูปแบบด้วยสถิติ Paired t-test

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบ
นำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้
ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้
ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึก
ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ผลการศึกษานำเสนอเป็น 6 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาล
อนามัยชุมชน
3. การรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน
4. การรับรู้สมรรถนะตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน
5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการ
เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะด้านการ
ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างนักศึกษาที่เรียนแบบนำตนเองกับนักศึกษาที่เรียนตามปกติ
6. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการ
พยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน
เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล (ตารางที่ 1)

กลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94.8) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 76.4)
เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 53.9) **กลุ่มควบคุม** โดยมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.9)
อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 73.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 52.2) ทั้งกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมมีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (N= 191 คน)

ลักษณะส่วนบุคคล	ร้อยละ (จำนวน)		Sig.
	กลุ่มทดลอง (n = 78)	กลุ่มควบคุม (n = 113)	
เพศ			.170
- ชาย	2.6 (2)	7.1 (8)	
- หญิง	97.4 (76)	92.9 (105)	
อายุ			.824
- 20-21 ปี	18.0 (14)	23.9 (27)	
- 22-23 ปี	78.2 (61)	73.4 (83)	
- 24 ปีขึ้นไป	3.8 (3)	2.7 (3)	
	ค่าเฉลี่ย 22.05 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .737 อายุมากที่สุด 24 ปี อายุน้อยที่สุด 20 ปี	ค่าเฉลี่ย 22.11 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.085 อายุมากที่สุด 40 ปี อายุน้อยที่สุด 20 ปี	
เกรดเฉลี่ยสะสม			.740
2.00 - 2.49	12.8 (10)	15.0 (17)	
2.50 - 3.00	56.4 (44)	52.2 (59)	
> 3.00	30.8 (24)	32.7 (37)	
	ค่าเฉลี่ย 2.89 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.34 เกรดเฉลี่ย สูงสุด 4.00 เกรดเฉลี่ยต่ำสุด 2.26	ค่าเฉลี่ย 2.88 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.387 เกรดเฉลี่ย สูงสุด 3.86 เกรดเฉลี่ยต่ำสุด 2.04	

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน (ตารางที่ 2)

กลุ่มทดลอง รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 60.2) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 21.8) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 17.9) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุดเช่นเดียวกัน

(ร้อยละ 56.6) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.3) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 15.1) ทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

คะแนนการรับรู้	กลุ่มทดลอง (n = 78)	กลุ่มควบคุม (n = 113)	Sig.
5-6 คะแนน	17.9 (14)	15.1 (17)	.329
7-8 คะแนน	60.2 (47)	56.6 (64)	
9-10 คะแนน	21.8 (17)	28.3 (32)	
	ค่าเฉลี่ย 7.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.210	ค่าเฉลี่ย 7.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.230	

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 3)

กลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.445) โดยรับรู้ความสามารถในการจัดโครงการในชุมชนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.86, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.679) รองลงมา คือ การประเมินสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนและการประเมินสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.85, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.646) และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.746) การประเมินครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 3.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.653) การเยี่ยมบ้านและให้การพยาบาลครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 3.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.633) ส่วนการวินิจฉัยปัญหาของชุมชนเป็นการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.53, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.639)

กลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.448) โดยรับรู้ความสามารถในการประเมินสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.93, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.608) รองลงมา คือ การจัดโครงการในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.89, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.699) และการประเมินสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.86, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.610) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนเป็นการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.52, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.656)

ทั้งนี้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (n = 191)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การรับรู้
1.การสำรวจลักษณะทางกายภาพชุมชน	3.78	.658	มาก	3.82	.555	มาก
2.การทำแผนที่ชุมชน	3.76	.585	มาก	3.73	.613	มาก
3.การเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน	3.69	.610	มาก	3.68	.631	มาก
4.การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน	3.55	.658	ปาน กลาง	3.52	.656	ปาน กลาง
5.การวินิจฉัยปัญหาของชุมชน	3.53	.639	ปาน กลาง	3.66	.607	ปาน กลาง
6.การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ชุมชน	3.83	.746	มาก	3.77	.627	มาก
7.การวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของชุมชน	3.64	.738	ปาน กลาง	3.65	.626	ปาน กลาง
8.การวางแผนงานหลักเพื่อแก้ไขปัญหา ชุมชน	3.65	.641	ปาน กลาง	3.62	.645	ปาน กลาง
9. การนำแนวคิดการพัฒนาศักยภาพ ชุมชน	3.71	.647	มาก	3.73	.668	มาก
10. การเขียนโครงการแก้ไขปัญหา ชุมชน	3.65	.641	ปาน กลาง	3.59	.607	ปาน กลาง
11.การจัดโครงการในชุมชน	3.86	.679	มาก	3.89	.699	มาก
12.การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน และโครงการชุมชน	3.76	.607	มาก	3.80	.585	มาก
13.การประเมินครอบครัว	3.83	.653	มาก	3.81	.648	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การรับรู้
14.การวินิจฉัยปัญหาครอบครัว	3.76	.585	มาก	3.69	.642	มาก
15.การเยี่ยมบ้านและให้การพยาบาล ครอบครัว	3.83	.633	มาก	3.84	.689	ปาน กลาง
16.การประเมินผลการเยี่ยมบ้าน	3.79	.632	มาก	3.84	.649	มาก
17.การประเมินสุขภาพนักเรียนใน โรงเรียน	3.85	.646	มาก	3.86	.610	มาก
18.การประเมินสิ่งแวดล้อมของเด็ก นักเรียนในโรงเรียน	3.85	.646	มาก	3.93	.608	มาก
19.การวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพนักเรียน	3.76	.563	มาก	3.73	.627	มาก
20.การเขียนและดำเนินโครงการสุขภาพ นักเรียน	3.72	.601	มาก	3.68	.631	มาก
21.การประเมินผลโครงการอนามัย โรงเรียน	3.67	.658	มาก	3.73	.613	มาก
รวม (sig. = .919)	3.73	.445	มาก	3.74	.448	มาก

4. การรับรู้สมรรถนะตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 4)

กลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.453) โดยรับรู้สมรรถนะการเคารพในสิทธิ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 4.45, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.677) รองลงมา คือ การปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาจริยธรรมในระหว่างฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.27, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.638) และสามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว (ค่าเฉลี่ย 4.22, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.767) ส่วนความสามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเองเป็นสมรรถนะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ร่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.40, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.589)

กลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.402) โดยรับรู้สมรรถนะเคารพในสิทธิ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 4.57, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.581) รองลงมา คือ เคารพและยอมรับในความเป็นบุคคลของคนอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.35, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.704) และสามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว (ค่าเฉลี่ย 4.33, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.619) ส่วนความสามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.39, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.674)

ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนการฝึกปฏิบัติ

การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
1.ในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนสามารถนึกถึงเนื้อหาในวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนได้	3.49	.528	ปานกลาง	3.58	.610	ปานกลาง
2.สามารถนำความรู้ในวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนมาใช้ในการปฏิบัติงาน	3.68	.730	มาก	3.75	.560	มาก
3.สามารถคิดและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ในขณะปฏิบัติงาน	3.53	.618	ปานกลาง	3.66	.621	ปานกลาง
4.สามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง	3.40	.589	ปานกลาง	3.39	.674	ปานกลาง
5.เป็นผู้ผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย	3.54	.658	ปานกลาง	3.59	.663	ปานกลาง
6.สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมในชุมชน	3.59	.653	ปานกลาง	3.48	.584	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
7.สามารถให้ความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียในการทำงานชุมชน	3.73	.617	มาก	3.76	.658	มาก
8.ฉันมีความสามารถในการนำทีมทำงาน	3.67	.677	มาก	3.73	.700	มาก
9.สามารถประสานงานระหว่างเพื่อน ครู และชุมชน	3.69	.690	มาก	3.89	.665	มาก
10.ทำงานได้มากกว่าที่ได้รับมอบหมาย	3.71	.705	มาก	3.81	.715	มาก
11.มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย และสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	3.76	.668	มาก	3.81	.666	มาก
12.มีคุณธรรมตามลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย 6 ประการ ได้แก่ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เมตตา กตัญญู	4.19	.757	มาก	4.24	.616	มาก
13.มีจิตอาสา เสียสละ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ	4.12	.789	มาก	4.25	.634	มาก
14.สามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว	4.22	.767	มาก	4.33	.619	มาก
15.เคารพในสิทธิ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.45	.677	มาก	4.57	.581	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้
16.ปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณ วิชาชีพ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา จริยธรรมในระหว่างฝึกปฏิบัติ	4.27	.638	มาก	4.31	.628	มาก
17.ปกป้องสิทธิและส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการ ในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง	4.13	.671	มาก	4.15	.630	มาก
18. เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น	4.12	.756	มาก	3.98	.641	มาก
19. ตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเอง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.94	.709	มาก	4.03	.647	มาก
20. สามารถค้นหาปัญหาและพัฒนา วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยองค์ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่หลากหลาย เป็นจริง มากพอ นำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.74	.673	มาก	3.73	.641	มาก
21. สามารถแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยได้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในชุมชน	3.68	.614	มาก	3.71	.636	มาก
22. เคารพและยอมรับในความเป็น บุคคลของคนอื่น	4.24	.687	มาก	4.35	.704	มาก
23. สามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับ สถานการณ์ต่างๆ	4.15	.685	มาก	4.24	.698	มาก
24. แสดงปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับ ผู้ใช้บริการในชุมชน ผู้ร่วมงาน และ อาจารย์เพื่อนำไปสู่คุณภาพของการ ปฏิบัติงาน	4.09	.759	มาก	4.17	.611	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
25. สามารถทำงานเป็นทีมกับสาขาชีพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน	4.01	.781	มาก	4.10	.640	มาก
26. รับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต่อคนในชุมชนและรับผิดชอบต่อที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.95	.737	มาก	4.19	.620	มาก
27. สามารถใช้หลักคิดอย่างมีเหตุผล หลักคณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนอย่างเหมาะสม	3.74	.746	มาก	3.82	.601	มาก
28. สามารถฟัง ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์	3.85	.646	มาก	3.93	.623	มาก
29. สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและการนำเสนอ	3.76	.607	มาก	3.88	.643	มาก
30. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็น	3.77	.643	มาก	3.94	.645	มาก
31. สามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล กระบวนการพยาบาล หลักฐานวิชาการและการสื่อสารในการพยาบาลบุคคล ครอบครัวและกลุ่มคนในชุมชน	3.72	.643	มาก	3.79	.558	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)		
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้
32. สามารถสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกัน การเจ็บป่วยและโรค ให้การรักษา การ ฟื้นฟูสภาพแก่ผู้ใช้บริการในชุมชนทุกช่วง วัยและทุกภาวะสุขภาพตามกฎหมาย วิชาชีพ	3.73	.658	มาก	3.88	.643	มาก
33. สามารถปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน ด้วยความตระหนักรู้และมีสติ	3.91	.724	มาก	4.07	.593	มาก
34. สามารถปฏิบัติการพยาบาลด้วย ความเอื้ออาทรโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม กฎหมายและสิทธิของ ผู้ใช้บริการในชุมชน	4.03	.720	มาก	4.15	.586	มาก
35. สามารถปฏิบัติการพยาบาลโดย คำนึงถึงความแตกต่างของผู้ใช้บริการแต่ ละคน และความหลากหลายทาง วัฒนธรรม	3.94	.709	มาก	4.10	.612	มาก
36. สามารถให้ข้อมูลความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาอย่างเหมาะสมแก่ ผู้ใช้บริการในชุมชน	3.85	.646	มาก	3.88	.570	มาก
37.สามารถปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน ด้วยความศรัทธาในวิชาชีพการพยาบาล	4.04	.711	มาก	4.27	.695	มาก
รวม (sig. = .185)	3.88	.453	มาก	3.96	.402	มาก

5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียน วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างนักศึกษาที่เรียนแบบนำตนเองกับนักศึกษาที่เรียนตามปกติ

5.1 การรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 5)

กลุ่มทดลอง รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 62.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.2) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 9.0) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุดเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 54.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 45.2) โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ของกลุ่มควบคุม (ค่าเฉลี่ย 8.41) สูงกว่ากลุ่มทดลอง (ค่าเฉลี่ย 7.96) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

คะแนนการรับรู้	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	Sig.
5-6 คะแนน	9.0 (7)	0.0 (0)	.001
7-8 คะแนน	62.8 (49)	54.8 (62)	
9-10 คะแนน	28.2 (22)	45.2 (51)	
	ค่าเฉลี่ย 7.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.145	ค่าเฉลี่ย 8.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .763	

5.2 การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 6)

กลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.420) โดยรับรู้ความสามารถในการประเมินสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.28, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.601) รองลงมา คือ การเยี่ยมบ้านและให้การพยาบาลครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.27, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.574) และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.18, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.639) ส่วนการเขียนโครงการแก้ไขปัญหาชุมชนเป็นความสามารถที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.74, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.612)

กลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.414) โดยรับรู้ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.34, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.592) รองลงมา คือ การเยี่ยมบ้านและให้การพยาบาลครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.32, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.616) และการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.28, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.556) ส่วนการเขียนโครงการแก้ไขปัญหาชุมชนเป็นความสามารถที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ได้น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.97, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.700)

สำหรับการรับรู้การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ($p = .006$) การวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของชุมชน ($p = .012$) การเขียนโครงการแก้ไขปัญหาชุมชน ($p = .020$) การจัดโครงการในชุมชน ($p = .026$) การประเมินผลการปฏิบัติตามแผนและโครงการชุมชน ($p = .009$) แตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ แต่โดยรวมแล้วการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .094$)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลังฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)			Sig.
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	
1.การสำรวจลักษณะทางกายภาพ ชุมชน	4.09	.461	มาก	4.10	.550	มาก	.920
2.การทำแผนที่ชุมชน	4.09	.607	มาก	4.12	.585	มาก	.696
3.การเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน	4.06	.566	มาก	4.15	.555	มาก	.296
4.การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน	3.85	.605	มาก	4.09	.591	มาก	.006
5.การวินิจฉัยปัญหาของชุมชน	4.09	.648	มาก	4.13	.620	มาก	.644
6.จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ชุมชน	4.18	.639	มาก	4.34	.592	มาก	.083
7.วิเคราะห์สาเหตุปัญหาของ ชุมชน	3.97	.581	มาก	4.19	.560	มาก	.012

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)			Sig.
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	
8.วางแผนงานหลักเพื่อแก้ไข ปัญหาชุมชน	3.87	.589	มาก	4.00	.551	มาก	.126
9.นำแนวคิดการพัฒนา ศักยภาพชุมชน	3.94	.589	มาก	4.00	.641	มาก	.483
10.เขียนโครงการแก้ไขปัญหา ชุมชน	3.74	.612	มาก	3.97	.700	มาก	.020
11.การจัดโครงการในชุมชน	4.04	.633	มาก	4.24	.587	มาก	.026
12.การประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนและโครงการชุมชน	3.90	.676	มาก	4.14	.596	มาก	.009
13.การประเมินครอบครัว	4.13	.589	มาก	4.15	.586	มาก	.797
14.การวินิจฉัยปัญหา ครอบครัว	4.05	.662	มาก	4.05	.636	มาก	.985
15.การเยี่ยมบ้านและให้การ พยาบาลครอบครัว	4.27	.574	มาก	4.32	.616	มาก	.577
16.การประเมินผลการเยี่ยม บ้าน	4.10	.656	มาก	4.23	.598	มาก	.166
17.การประเมินสุขภาพ นักเรียนในโรงเรียน	4.28	.601	มาก	4.24	.587	มาก	.622
18.การประเมินสิ่งแวดล้อมของ เด็กนักเรียนในโรงเรียน	4.15	.536	มาก	4.24	.587	มาก	.309
19.การวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ นักเรียน	4.15	.583	มาก	4.28	.556	มาก	.124
20.การเขียนและดำเนิน โครงการสุขภาพนักเรียน	4.06	.610	มาก	4.14	.565	มาก	.368

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลอนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)			Sig.
	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การ รับรู้	
21.การประเมินผลโครงการ อนามัยโรงเรียน	4.10	.616	มาก	4.17	.581	มาก	.455
รวม	4.05	.420	มาก	4.16	.414	มาก	.094

5.3 การรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 7)

กลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.410) โดยรับรู้สมรรถนะเคารพในสิทธิคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 4.72, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.481) รองลงมา คือ เคารพและยอมรับในความเป็นบุคคลของคนอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.618) และสามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว (ค่าเฉลี่ย 4.50, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.619) ส่วนความสามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง เป็นสมรรถนะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.686)

กลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.436) โดยรับรู้สมรรถนะเคารพในสิทธิคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 4.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.468) รองลงมา คือ เคารพและยอมรับในความเป็นบุคคลของคนอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.613) และปกป้องสิทธิและส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.50, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.569) ส่วนสามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเองเป็นสมรรถนะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.671)

สำหรับสมรรถนะคิดและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ในขณะปฏิบัติงาน ($p = .001$) แตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ แต่โดยรวมแล้วการรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .165$)

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หลังฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (n = 191)

การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	
1.ในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนสามารถนึกถึงเนื้อหาในวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนได้	3.76	.687	มาก	3.89	.623	มาก	.181
2.สามารถนำความรู้ในวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนมาใช้ในการปฏิบัติงาน	3.94	.671	มาก	4.04	.557	มาก	.226
3.สามารถคิดและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ในขณะปฏิบัติงาน	3.74	.633	มาก	4.06	.602	มาก	.001
4.สามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง	3.63	.686	มาก	3.73	.671	มาก	.330
5.เป็นผู้ผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย	3.76	.648	มาก	3.88	.670	มาก	.220
6.สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมในชุมชน	3.72	.719	มาก	3.80	.696	มาก	.451
7.สามารถให้ความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียในการทำงานชุมชน	3.96	.633	มาก	4.09	.601	มาก	.164
8.ฉันมีความสามารถในการนำทีมทำงาน	3.86	.734	มาก	3.97	.700	มาก	.278
9.สามารถประสานงานระหว่างเพื่อน ครูและชุมชน	4.03	.720	มาก	4.11	.646	มาก	.420
10.ทำงานได้มากกว่าที่ได้รับมอบหมาย	3.97	.702	มาก	4.15	.658	มาก	.078

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	
11.มีความรู้ความเข้าใจในหลัก ศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย และสิทธิ ของผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลที่มี ความสำคัญต่อการปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชน	4.14	.734	มาก	4.18	.671	มาก	.726
12.มีคุณธรรมตามลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย 6 ประการ ได้แก่ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เมตตา กตัญญู	4.37	.667	มาก	4.41	.636	มาก	.712
13.มีจิตอาสา เสียสละ มีระเบียบ วินัย และมีความรับผิดชอบ	4.33	.658	มาก	4.40	.648	มาก	.500
14.สามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว	4.50	.619	มาก	4.51	.628	มาก	.885
15.เคารพในสิทธิ คุณค่าและ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.72	.481	มาก	4.73	.468	มาก	.912
16.ปฏิบัติการพยาบาลตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ และสามารถ ตัดสินใจแก้ปัญหาจริยธรรมใน ระหว่างฝึกปฏิบัติ	4.47	.597	มาก	4.50	.584	มาก	.729
17.ปกป้องสิทธิและส่งเสริมให้ ผู้ใช้บริการในชุมชนได้รับรู้และ เข้าใจสิทธิของตนเอง	4.41	.568	มาก	4.50	.569	มาก	.262
18. เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น	4.12	.683	มาก	4.27	.616	มาก	.095

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	
19. ตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเองและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.21	.652	มาก	4.27	.682	มาก	.541
20. สามารถค้นหาปัญหาและพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยองค์ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่หลากหลาย เป็นจริง มากพอ นำมาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.95	.643	มาก	4.10	.668	มาก	.126
21. สามารถแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชุมชน	3.87	.671	มาก	4.01	.675	มาก	.168
22. เคารพและยอมรับในความเป็นบุคคลของคนอื่น	4.54	.618	มาก	4.54	.613	มาก	.988
23. สามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ	4.36	.581	มาก	4.42	.563	มาก	.498
24. แสดงปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับผู้ใช้บริการในชุมชน ผู้ร่วมงาน และอาจารย์เพื่อนำไปสู่คุณภาพของการปฏิบัติงาน	4.35	.554	มาก	4.35	.611	มาก	.928
25. สามารถทำงานเป็นทีมกับสหวิชาชีพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน	4.27	.617	มาก	4.36	.583	มาก	.289

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	
26. รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต่อคนในชุมชนและรับผิดชอบต่อที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.26	.633	มาก	4.39	.604	มาก	.144
27. สามารถใช้หลักคิดอย่างมีเหตุผล หลักคณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนอย่างเหมาะสม	4.04	.633	มาก	4.10	.640	มาก	.531
28. สามารถฟัง ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์	4.05	.701	มาก	4.22	.637	มาก	.084
29. สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและการนำเสนอ	4.00	.66	มาก	4.13	.648	มาก	.170
30. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็น	4.01	.65	มาก	4.09	.649	มาก	.431
31. สามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล กระบวนการพยาบาล หลักฐานวิชาการและการสื่อสารในการพยาบาลบุคคล ครอบครัวและกลุ่มคนในชุมชน	4.12	.603	มาก	4.13	.543	มาก	.836

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้	
32. สามารถสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและโรค ให้ การรักษา การฟื้นฟูสภาพแก่ ผู้ใช้บริการในชุมชนทุกช่วงวัยและ ทุกภาวะสุขภาพตามกฎหมาย วิชาชีพ	4.05	.601	มาก	4.20	.629	มาก	.096
33. สามารถปฏิบัติการพยาบาลใน ชุมชนด้วยความตระหนักรู้และมี สติ	4.28	.622	มาก	4.35	.596	มาก	.422
34. สามารถปฏิบัติการพยาบาล ด้วยความเอื้ออาทรโดยยึดมั่นใน คุณธรรม จริยธรรม กฎหมายและ สิทธิของผู้ใช้บริการในชุมชน	4.44	.594	มาก	4.41	.592	มาก	.742
35. สามารถปฏิบัติการพยาบาล โดยคำนึงถึงความแตกต่างของ ผู้ใช้บริการแต่ละคนและความ หลากหลายทางวัฒนธรรม	4.33	.550	มาก	4.35	.579	มาก	.888
36. สามารถให้ข้อมูลความรู้ คำแนะนำและคำปรึกษาอย่าง เหมาะสมแก่ผู้ให้บริการในชุมชน	4.27	.527	มาก	4.34	.561	มาก	.406
37.สามารถปฏิบัติการพยาบาลใน ชุมชนด้วยความศรัทธาในวิชาชีพ การพยาบาล	4.40	.566	มาก	4.48	.584	มาก	.345
รวม	4.14	.410	มาก	4.23	.436	มาก	.165

6. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนเปรียบเทียบก่อนหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง

6.1 การรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 8)

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.60, คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.96)

ตารางที่ 8 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเอง	7.60	1.210	-2.901	.005
หลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง	7.96	1.145		

6.2 การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 9)

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่ำกว่าเมื่อเทียบกับก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการใช้การเรียนแบบนำตนเอง	4.05	.420	6.164	.000
หลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง	3.74	.448		

6.3 การรับรู้สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 10)

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

ตารางที่ 10 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง	3.88	.453	-4.617	.000
หลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	4.14	.410		

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดซ้ำนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนกลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 78 คน กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษาชั้นปีเดียวกัน 113 คน

เครื่องมือวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง 4 แผน ๆ ละ 1 สัปดาห์ คือ (1) การประเมินชุมชน (2) การวินิจฉัยปัญหาชุมชน (3) การวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน (4) การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชนและแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.954 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทีและ Paired t-test ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. **ลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มทดลอง** ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94.8) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 76.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 53.9) **กลุ่มควบคุม** โดยมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.9) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 73.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 52.2) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. **การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง** รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 60.2) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 21.8) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 17.9) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุดเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 56.6) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.3) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 15.1) ทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. **การรับรู้ความสามารถและสมรรถนะตนเองก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง** รับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับ

มาก (ค่าเฉลี่ย 3.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.445) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.448) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ **ส่วนรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง** รับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.453) **กลุ่มควบคุม** รับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.402) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างนักศึกษาที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองกับนักศึกษาที่เรียนตามปกติ

4.1 การรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนกลุ่มทดลอง รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 62.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.2) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 9.0) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 54.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 45.2) โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ของกลุ่มควบคุม (\bar{x} 8.41) สูงกว่ากลุ่มทดลอง (\bar{x} 7.96) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การรับรู้ความสามารถและสมรรถนะตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง รับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (\bar{x} 4.05, S.D. = 0.420) **กลุ่มควบคุม** รับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (\bar{x} 4.16, S.D. = 0.414) แต่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .094$)

ส่วนรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน **กลุ่มทดลอง** รับรู้สมรรถนะโดยรวมระดับมาก (\bar{x} 4.14, S.D. = 0.410) **กลุ่มควบคุม** รับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก (\bar{x} 4.23, S.D. = 0.436) แต่กลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุมรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .165$)

5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถและสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง

5.1 การรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.60, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.96)

5.2 การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่ำกว่าเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

5.3 การรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

5.2 การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการอภิปรายตามสมมุติฐานงานวิจัย ดังนี้

1. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการปกติ

จากการศึกษาที่พบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยรูปแบบการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการปกติ เนื่องจากนักศึกษาในกลุ่มทดลองและควบคุมเป็นนักศึกษาชั้นเดียวจึงมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มร่วมกัน ทำให้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติ

การพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนไม่แตกต่างสอดคล้องกับการศึกษาของคานยิลล์และเอ็มฟิดิ (Khanyile & Mfidi. 2005: 70) ที่พบว่าผลของการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการสร้างความสามารถในการใช้เหตุผลทางคลินิกเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษา 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันต่างจากการศึกษาของฟอร์ด-กิลโบและคณะ (Ford-Gilboe, et al. 1997) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการเพิ่มความสามารถในตนเองสำหรับการพยาบาลครอบครัวในชุมชนจะมีทักษะการปฏิบัติสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เรียนด้วยกระบวนการนี้ ที่พบเช่นนี้อาจเพราะมีการถ่ายทอดการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน ซึ่งเป็นธรรมชาติของการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สามารถแยกนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มออกจากกัน ทำให้การควบคุมสภาพการณ์ของการให้แผนการสอนต่อกลุ่มทดลองกระทำไม่ได้เต็มที่ (Burns & Grove.1997)

2. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนำตนเอง

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยรูปแบบการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่ำกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแบบนำตนเองเป็นวิธีการเรียนแบบใหม่ ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวและไม่คุ้นเคย เมื่อนักศึกษาไม่คุ้นเคยมีผลทำให้ประเมินความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่ำกว่าความเป็นจริง สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรพร เขยสุวรรณและคณะ (2556) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแบบใช้วิจัยเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือพบว่านักเรียนพยาบาลมีความรู้ด้านการดำเนินงานอนามัยชุมชนหลังการฝึกปฏิบัติสูงกว่า ก่อนการฝึกปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับแรนส์แลพกรีเอลิช (Ranse & Greatish. 2007: 171) ที่ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติภายใต้กรอบแนวคิดด้านชุมชนพบว่านักศึกษาตระหนักมากขึ้นถึงความสำคัญของการเรียนแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ฝึกประยุกต์ใช้ความรู้ทฤษฎีในการปฏิบัติและเสริมสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะแผนการเรียนรู้แบบนำตนเองช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มด้วยอารมณ์ที่มั่นคง ควบคุมตนเองได้

ได้แสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปราย ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนซึ่งช่วยให้นักศึกษาสะสมและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของตนเองยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ (Kokkos. 2009)

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดวิธีเรียนแบบนำตนเองในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมและวิธีวัดประเมินผลในทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน
2. นำการเรียนแบบนำตนเองกำหนดเป็นสมรรถนะชั้นปีของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ความรู้จากการเรียนทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นจริง
3. ควรมีการทำวิจัยโดยนำการเรียนการสอนรูปแบบการนำตนเองไปใช้รายวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นการทดสอบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบนี้สามารถเพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555) **มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.mua.go.th/users/tqf-hing_m1.pdf. (20 พฤษภาคม 2558).
- กาญจนา จันท์ประเสริฐ. (2012) “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ” **วารสารศึกษาศาสตร์.** 23 (3).
- เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (มกราคม – มีนาคม 2552) “การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองบนเครือข่าย” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.** 32 (1) : หน้า 6-13.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2556) **คู่มือกระบวนการจัดการเรียน.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.moobankru.com/teacharticle3.html/research18.php>. (3 เมษายน 2558).
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์. (พฤศจิกายน 2546- มีนาคม 2547) “การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.** 1(2) : หน้า 143-154.
- จตุพร เจริญชัย. (2545) **การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดลซิปปาในรายวิชาเคมีสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉลองชัย ชีวสุทรสกุล, อาจณรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ และสุภาวดี อิมณพงษ์. (2558) **การพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน.** ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวณีย์ พงศาพิชน์ และคณะ. (2551) “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ : กรณีศึกษาวิชามนุษย์สัมพันธ์” **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.** 18 (2) หน้า 63-69.
- ณัฐภา สถาวรวงษ์. (2551) **การประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของรายวิชาพรีคลินิก.** หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐวุฒิ กิรุ่งเรือง. (2545) **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการเรียนรู้ของครูมีอาชีพ.** กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ดอกคุณ วงศ์วรรณวัฒนา. (2544) การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้โมเดลซิปปาในวิชาฟิสิกส์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทักษิณา เครือหงส์. (2551) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551. ในสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนคู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ทิตนา แคมมณี. (2541) การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (มีนาคม – มิถุนายน 2542) “การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : MODEL CIPPA” วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 30(4): 65-70.
- _____. (2557) ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี, พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และชนาธิป พรกุล. (2545) กระบวนการเรียนรู้: ความหมายแนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- นภาพรรณ ประดับคำ. (2548) ผลการใช้โมเดลซิปปาในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัจญ์มีย์ สะอะ. (2551) ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นัตตา อังสุวทัย. (2550) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ปกาศิต ปลั่งกลาง . (2545) การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โมเดลชิปปา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (วิทยาศาสตร์ศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2545) การวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ยูแพคอินเตอร์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553) **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
 (20 พฤษภาคม 2558)
- เพยาว์ ยินดีสุข และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2553) **กระบวนการออกแบบย้อนกลับ : การพัฒนา
 หลักสูตรและออกแบบการสอนอิงมาตรฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์. (2558) **การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา: การพัฒนากระบวนการ
 เรียนรู้ในระดับปริญญาตรี.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : [http://www.edu.chula.ac.th/
 eduinfo/ed_resch/pansak.pdf](http://www.edu.chula.ac.th/eduinfo/ed_resch/pansak.pdf). (20 พฤษภาคม 2558)
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2550) **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการ
 สอนแบบบูรณาการ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553) **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
 สาขาพยาบาลศาสตร์พ.ศ.2552.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา: [http://www.mua.go.th/users/
 he-commission/doc/law/ministry%20law/1-39%20TQF%20nursing%202552.pdf](http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-39%20TQF%20nursing%202552.pdf)
 (20 พฤษภาคม 2558)
- ราตรี เกตบุตรตา. (2546) **ผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและ
 ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (สาขามัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540) **ปฏิวัติการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- เลิศชาย ปานมูข. (2551) **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://www.banprak-nfe.com/webboard/index.php?board=7.0>.
 (20 พฤษภาคม 2558)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วชิราพร อัจฉริยโกศล. (2548) **กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.**
เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการสอนและการ
ถ่ายทอดความรู้ออนไลน์” แหล่งที่มา :
www.human.nu.ac.th/academic/announce/chlicenter-wachira.doc
(11 เมษายน 2559)
- วชิราพร เชยสุวรรณ, อานันทนา ชื่นวิสิทธิ์ และคณะ. (มกราคม-มิถุนายน 2556) “ประสิทธิผลของ
การฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแบบใช้วิจัยเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัย
พยาบาลกองทัพเรือ” วารสารพยาบาลตำรวจ (JOURNAL OF THE POLICE NURSES).
5(1) : หน้า 69-83.
- วิภาวรรณ สุขสถิตย์. (2550) **การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่โดยการเรียนรู้
สอนผ่านเว็บ.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาการศึกษาระดับผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภรัตน์ แจ่มแจ่ม, วิภาภรณ์ บุญทา และวารภรณ์ โตเต็มศักดิ์. (2552) **ผลการเรียนการสอนแบบใช้
ปัญหาเป็นฐานต่อความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
[http : www.bcnr.ac.th /research](http://www.bcnr.ac.th/research) (20 พฤษภาคม 2558)
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2543) **เทคนิคการสอนแนวใหม่.** กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุธี พรรณนาค. (2547) **การใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนไฟฟ้าของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร โตบัว. (2546) **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมลักษณะการเรียนรู้ด้วย
ตนเองของนักศึกษาพยาบาล.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ. (2555) **ศึกษาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิต
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.** คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- หวน พิณรุฬห์. (2551) **การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : การปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญยิ่ง.**
[ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.moobankru.com. (11 เมษายน 2559)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อภิรักษ์ เลิศวาสนา. (2552) **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้**. สมุทรปราการ : วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ.
- อัจฉรา ธรรมาภรณ์ และปราณี ทองคำ. (กันยายน - ธันวาคม 2545) “ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณแลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู” **วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 8 (3) : หน้า 307-321.
- อาชัญญา รัตน์อุบล. (2551) **การศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับสตรี**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิศรัฎฐ์ รินไธสง. (2557) **การหาค่าหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/stats2researchs/student-of-the-month/johndoe>. (11 กรกฎาคม 2558)
- อิสริยา ทองงาม. (2545) **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเองวิชาวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรรค์สร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boud, D. (1982) **Developing student autonomy in learning**. New York : Nichols.
- Brockett, R. G. and Hiemstra, R. (1991) **A conceptual framework for understanding self-direction in adult learning in Self-Direction in Adult Learning: Perspectives on Theory, Research, and Practice**. London and New York : Routledge. [Online] Available : http://www.infed.org/archives/e-texts/hiemstra_self_direction.htm. (11 October 2015)
- Brown, D.F. (2002) “Self-Directed Learning in an 8th Grade Classroom” **Educational Leadership**. 60 (1) : page 54-58.
- Burns, N. and Grove, S. (1997) **The practice of nursing research : Conduct, critique and utilization**. 3rd ed. Philadelphia : Saunders.
- Chickering, A.W. and Gamson, Z.F. (1987) **Seven Principles For Good Practice in Undergraduate Education**. [Online] Available : www.lonestar.edu/multimedia/SevenPrinciples.pdf. (11 October 2015)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Eder, F., Eichelberger, H. and Friedrich, M. X. (2010) Child-centered education [Online] Available : [http://www.koeck-stiftung.at/downloads/paedagogik/child-centered%20 education.pdf](http://www.koeck-stiftung.at/downloads/paedagogik/child-centered%20education.pdf). (11 October 2015)
- Elif Ünsal Avdal. (August 2013) “The effect of self-directed learning abilities of student nurses on success in Turkey” *Nurse Education Today*. 3 (8): pages 838–841.
- Felder, R.M. and Brent, R. (2009) “Active Learning: An Introduction” **ASQ Higher Education Brief**. 2(4) : pages 1-5.
- Ford-Gilboe, M. et al. (1997) “The effect of a clinical practicum on undergraduate nursing students' self-efficacy for community-based family nursing practice” *J Nurs Educ*. 36 (5) : page 212-219.
- Griffin, C. (1983) **Curriculum Theory in adult lifelong education**. London : Croom Helm.
- Grow, G. (1991) “Teaching Learners to be Self-Directed” **Adult Education Quarterly**. 41 : page 125-149.
- Guglielmino, L.M. (1977) **Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale**. Unpublished doctoral dissertation, University of Georgia. *Dissertation Abstracts International*. 38 (11a) : page 64-67.
- Hiemstra, R. (1994) Self - directed Learning. **The International Encyclopediam of Institute for Education**. 2nd ed. Grate Britain : BPC Wheatons Ltd, Exeter.
- Khanyile, T and Mfidi, F. (2005) “The effect of curricula approaches to the development of the student's clinical reasoning ability” **Curationis**. 28 (2 May) : page 70-76.
- Knowles, M.S. (1975) **Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teachers**. New York : Association Press Follett.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Kokkos, A. (2009) **Transformative Learning through Aesthetic Experience: Towards a Comprehensive Methodology**. The 8th International Conference on Transformative Learning, Bermuda [Online] Available : <http://transformativelearning.org>. (11 October 2015)
- National Center for Research on Teacher Learning. (1999) **Students at the Center of Their Own Learning**. [Online] Available : http://www.intime.uni.edu/model/center_of_learning_files/definition.html (11 October 2015)
- Noorriati Din et al. (2016) “Can Self-directed Learning Environment Improve Quality of Life?” **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. 222 : page 219 – 227
- Ranse, K. and Grealish, L. (2007) “Nursing students’ perceptions of learning in the clinical setting of the Dedicated Education Unit” **Journal of Advanced Nursing**. 58 (2 April) : page 171–179.
- Rickinson, M., Lundholm, C. and Hopwood, N. (2010) ”Enhancing environmental learning In Environmental Learning” **Springer Netherlands**. page 97-107.
- Skager, R. (1978) **Lifelong education and evaluation practice**. New York : UNESCO Institute for Education, Ham bury and Bergamo Press.
- Thomas, K. (2005) **Learning taxonomies in the cognitive, affective, and psychomotor domain: 7**. Rocky Mountain Alchemy. [Online] Available : <http://www.rockymountainalchemy.com/whitePapers/rma-wp-learning-taxonomies.pdf>. (11 October 2015)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม เรื่อง

ความพึงพอใจในการฝึกปฏิบัติ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะ

การฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

เนื่องด้วยรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติกำลังศึกษาวิจัยความพึงพอใจในการฝึกปฏิบัติ การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูลตามแบบสอบถาม ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาที โดยข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้จะถือเป็นความลับและไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ แต่จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น รวมทั้งจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนของรายวิชาต่อไป

หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับข้อคำถามในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยยินดีอธิบายให้เข้าใจตลอดเวลาและท่านมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลได้ทุกขณะตามที่ท่านต้องการ

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ขอท่านโปรดให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบถ้วนทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ.....สกุล.....รหัสนประจำตัว.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุปี

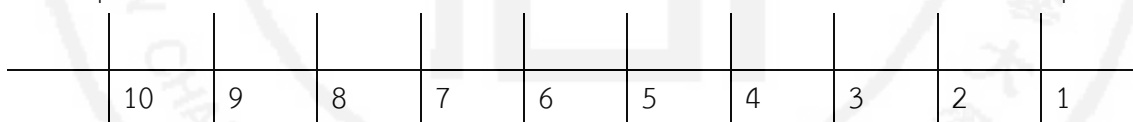
4. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA).....

5. ชื่อชุมชนที่ฝึกปฏิบัติ

6. หลังจากท่านเรียนเนื้อหาทฤษฎีในวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ท่านคิดว่าตนเองมีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนในระดับใด (ตอบหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนวิชาทฤษฎี)

มากที่สุด

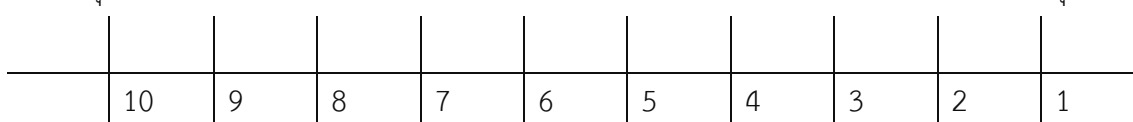
น้อยที่สุด

7. หลังจากท่านฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ท่านคิดว่าตนเองมีความสามารถด้านการปฏิบัติการการพยาบาลชุมชนในระดับใด (ตอบหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนวิชาปฏิบัติ)

มากที่สุด

น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเองในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

การรับรู้ความสามารถของตนเองในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน	5	4	3	2	1
1. การสำรวจลักษณะทางกายภาพชุมชน					
2. การทำแผนที่ชุมชน					
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน					
4. การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน					
5. การวินิจฉัยปัญหาของชุมชน					
6. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน					
7. วิเคราะห์สาเหตุปัญหาของชุมชน					
8. วางแผนงานหลักเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน					
9. นำแนวความคิดพัฒนาศักยภาพชุมชน (การมีส่วนร่วม เครือข่าย การเสริมสร้างพลังอำนาจ หุ่นส่วนสุขภาพ)					
10. เขียนโครงการแก้ไขปัญหาชุมชน					
11. การจัดโครงการในชุมชน					
12. การประเมินผลการปฏิบัติตามแผนและโครงการชุมชน					
13. การประเมินครอบครัว					
14. การวินิจฉัยปัญหาครอบครัว					
15. การเยี่ยมบ้านและให้การพยาบาลครอบครัว					
16. การประเมินผลการเยี่ยมครอบครัว					
17. การประเมินสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน					
18. การประเมินสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียน					
19. การวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพนักเรียน					
20. การเขียนและดำเนินโครงการสุขภาพนักเรียน					
21. การประเมินผลโครงการอนามัยโรงเรียน					

ส่วนที่ 3 การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

สมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	5	4	3	2	1
1. ในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน ฉันสามารถนึกถึงเนื้อหาในวิชา ทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนได้					
2. ฉันสามารถนำความรู้ในวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนมา ใช้ในการปฏิบัติงาน					
3. ฉันสามารถคิดและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ในขณะปฏิบัติงาน					
4. ฉันสามารถวิเคราะห์ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วย ตนเอง					
5. ฉันเป็นผู้ผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย					
6. ฉันสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมในชุมชน					
7. ฉันสามารถให้ความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียในการทำงานชุมชน					
8. ฉันมีความสามารถในการนำทีมทำงาน					
9. ฉันสามารถประสานงานระหว่าง เพื่อน ครูและชุมชน					
10. ฉันทำงานได้มากกว่าที่ได้รับมอบหมาย					
11. ฉันมีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย และสิทธิของผู้ ประกอบวิชาชีพพยาบาลที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน					
12. ฉันมีคุณธรรมตามลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย 6 ประการ ได้แก่ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เมตตา กตัญญู					
13. ฉันมีจิตอาสา เสียสละ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ					
14. ฉันสามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีงามและความชั่ว					
15. ฉันเคารพในสิทธิ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์					
16. ฉันปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และสามารถ ตัดสินใจแก้ปัญหาจริยธรรมในระหว่างฝึกปฏิบัติ					
17. ฉันปกป้องสิทธิและส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการในชุมชนได้รับรู้และ เข้าใจสิทธิของตนเอง					
18. ฉันเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น					
19. ฉันตระหนักถึงในศักยภาพของตนเองและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					

สมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	5	4	3	2	1
20. ฉันสามารถค้นหาปัญหาและพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยองค์ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่หลากหลาย เป็นจริง มากพอ นำมาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ					
21. ฉันสามารถแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชุมชน					
22. ฉันเคารพและยอมรับในความเป็นบุคคลของคนอื่น					
22. ฉันสามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ					
24. ฉันแสดงปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับผู้ใช้บริการในชุมชน ผู้ร่วมงาน และอาจารย์เพื่อนำไปสู่คุณภาพของการปฏิบัติงาน					
25. ฉันสามารถทำงานเป็นทีมกับสาขาชีพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน					
26. ฉันรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต่อคนในชุมชนและรับผิดชอบต่อที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
27. ฉันสามารถใช้หลักคิดอย่างมีเหตุผล หลักคณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนอย่างเหมาะสม					
28. ฉันสามารถฟัง ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์					
29. ฉันสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและการนำเสนอ					
30. ฉันสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็น					
31. ฉันสามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล กระบวนการพยาบาล หลักฐานวิชาการและการสื่อสารในการพยาบาลบุคคล ครอบครัวและกลุ่มคนในชุมชน					
32. ฉันสามารถสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและโรค ให้การรักษา การฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการในชุมชนทุกช่วงวัยและทุกภาวะสุขภาพตามกฎหมายวิชาชีพ					

สมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	5	4	3	2	1
33. ฉันสามารถปฏิบัติการพยาบาลในชุมชนด้วยความตระหนักรู้และมีสติ					
34. ฉันสามารถปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม กฎหมายและสิทธิของผู้ใช้บริการในชุมชน					
35. ฉันสามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้ใช้บริการแต่ละคนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม					
36. ฉันสามารถให้ข้อมูลความรู้ คำแนะนำและคำปรึกษาอย่างเหมาะสมแก่ผู้บริการในชุมชน					
37. ฉันสามารถปฏิบัติการพยาบาลในชุมชนด้วยความศรัทธาในวิชาชีพการพยาบาล					

ประวัติย่อผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

ดร.กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม

ประวัติการศึกษา

พย.บ. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี

พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปร.ด. (การพยาบาล) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประกาศนียบัตรเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษารอค
เบื้องต้น) คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

สถานที่ติดต่อ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

โทรศัพท์ 0-2312-6300 ต่อ 1231

ผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

รศ. ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย

ประวัติการศึกษา

พย.บ. (การพยาบาลและผดุงครรภ์) วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

สศ.ม.(ประชากรศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยมหิดล

อนุมัติบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่ติดต่อ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

โทรศัพท์ 0-2312-6300 ต่อ 1231

ผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

ผศ. ดร.หทัยชนก บัวเจริญ

ประวัติการศึกษา

พย.บ. (การพยาบาลและผดุงครรภ์) วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

วท.ม. (การพัฒนาสุขภาพ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปร.ด. (การพยาบาล) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อนุมัติบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่ติดต่อ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม